

SESTALI SO SE PROIZVAJALCI BREZLESNIH PAPIRJEV

Ob koncu preteklega meseca je potekala redna seja proizvajalcev brezlesnih papirjev velikih formatov in zvitkov ter prodajnih organizacij iz vse Jugoslavije. Udeleženci so razpravljali o stanju na trgu ter v proizvodnih organizacijah. Obravnavali so tudi težave v zvezi s prodajnimi pogoji. Ugotovili so, da se poslovanje in stanje v proizvodnji v tovrstnih delovnih organizacijah slabša in da izgube naraščajo. Vsi proizvajalci papirja so od konca maja do sredine junija letošnjega leta dvignili cene papirjem za 20 do 30 odstotkov. Ti proizvajalci imajo danes proizvajalske cene. Niso pa uspeli doseči soglasja glede plačilnih pogojev. Ocenili so, da prodajne organizacije ne izpolnjujejo svojih obveznosti, ker naročajo samo toliko papirja, kolikor ga imajo prodanega v naprej.

SPREMEMBE ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

V preteklih dveh mesecih je potekala široka javna razprava o osnutku sprememb Zakona o združenem delu. To je zakon, ki po letu 1974, ko je bil sprejet, prvič doživlja spremembe. S spremembami tega zakona, ki ga imenujemo tudi »delavska mala ustava«, naj ne bi spreminjali niti družbenega niti materialnega položaja delavcev v organizacijah združenega dela, ampak bi se morali začeti uresničevati normativni pogoji za krepitev razvoja samoupravljanja, krepitev samostojnosti in izboljšanja položaja organizacije združenega dela, okrepiti bi se morala vloga trga in ekonomskih zakonitosti, skratka, začeti bi morali uveljavljati realno ekonomijo.

VARČEVANJE IN SMOTRNO IZKORIŠČANJE ENERGIJE V AERU

Med varčevalnimi ukrepi na različnih področjih je nujno potrebno tudi varčevanje z energijo. Bolj ali manj so še odprta vprašanja kje, kako in na kakšen način, zmanjšati vse večje stroške zanjo. Čas poceni energije je minil, varčevanje in smotrno izkoriščanje energije pa bo moralo postati stalna naloga v industriji in na vseh ostalih področjih energetske porabe. V industriji je to še posebej pomembno, ker je leta največji potrošnik energije (približno polovica skupne potrošnje v državi). Že kratke analize nam pokažejo, da energijo dejansko slabo izko-

riščamo in da obstajajo realne možnosti za zmanjšanja porabe energije za 20 do 30 odstotkov.

28. LETNE IGRE GRAFIČARJEV SLOVENIJE

Na letošnjih – že osemindvajsetih letnih športnih igrah grafičarjev Slovenije, 27. in 28. junija v Novi Gorici, je sodelovalo dvajset delovnih organizacij. Udeleženci, ki so imeli dovolj tekmovalcev, so lahko tekmovali v trinajstih športnih disciplinah. Aero je sodeloval v dvanajstih disciplinah in ekipno zasedel drugo mesto z 275 točkami, za Cinkarno Celje, ki je bila z 295 točkami prva. Tretje mesto in 262 točk je dosegla ekipa ČGP Delo Ljubljana, četrto pa Mladinska knjiga z 255 točkami.

GLASILO KEMIČNE, GRAFIČNE
IN PAPIRNE INDUSTRIJE CELJE

CELJE, AVGUST, 1987

LETNIK XXVI – številka 5

časopisni svet

karmen dovč, peter drofenik, željko
hrastovec, alenka kolar, ivanka kalan,
božena kosu, zoran markovič, tomaž pečnik,
vera radič, marko ramšak, dora rovere,
srečko vavričuk

glavna in odgovorna urednica

jelisaveta podgornik

tehnično vodstvo

danilo herman

uredila

dora rovere

oblikovanje naslovne strani

grega švab

tisk

aero, tozd grafika
za tiskarno drago vračun
naslov uredništva
kadrovski in splošni sektor
aero – celje, kocenova 4
po mnenju republiškega sekretariata
za prosveto in kulturo,
št. 33-316/78, je glasilo naš aero
oproščeno temeljnega davka
od prometa proizvodov

glasilo izhaja desetkrat letno
naklada 2.400 izvodov

Spremembe zakona o združenem delu

V preteklih dveh mesecih je potekala široka javna razprava o osnutku sprememb Zakona o združenem delu. To je zakon, ki po letu 1974, ko je bil sprejet, prvič doživlja spremembe. S spremembami tega zakona, ki ga imenujemo tudi »delavska mala ustava«, naj ne bi spreminjali niti družbenega niti materialnega položaja delavcev v organizacijah združenega dela, ampak bi se morali začeti uresničevati normativni pogoji za krepitev razvoja samoupravljanja, krepitev samostojnosti in izboljšanja položaja organizacij združenega dela, okrepiti bi se morala vloga trga in ekonomskih zakonitosti, skratka, začeti bi morali uveljavljati realno ekonomijo.

Namen sprememb Zakona o združenem delu je bil predvsem spremeniti in dopolniti tiste določbe, ki so se v praksi pokazale kot neustrezne; oceniti pa tudi tiste določbe, ki so bile dobre in se v praksi niso izvajale.

In katere so bistvene spremembe in dopolnitve Zakona o združenem delu?

Predstavili jih bomo po posameznih poglavjih. Menimo pa, da bi bila podrobna razčlenitev preobsežna in v sedanjih fazah razprave celo morda ne bi bila smotrna.

V Celju je bil nosilec javne razprave občinski sindikalni svet, vendar so bile v razpravo vključene tudi družbenopolitične organizacije, strokovne in poslovodne strukture, razna društva itd.

Tudi v naši delovni organizaciji je bil nosilec razprave sindikat, strokovna skupina pa je pripravila izhodiščne teze, pa tudi konkretne pripombe na osnutek sprememb zakona o združenem delu. Le-te so bile tudi osnova za razpravo na seji samoupravnega političnega aktiva delovne organizacije Aero 24. junija 1987.

V razpravi je bila podana vrsta načelnih, predvsem pa tudi konkretnih pripomb na posamezno določila zakona o združenem delu, nekatere pomembnejše pa vam posredujemo.

I. NAČELNE PRIPOMBE:

1. Nedopustno, predvsem pa neracionalno je, da zakon o združenem delu spreminjamo pred spremembo ustave, saj bomo tako zakon o združenem delu spreminjali dvakrat – prvič pred spremembo ustave SFRJ in drugič ob usklajevanju zakona o združenem delu s spremenjeno ustavo.

2. Spremembe zakona o združenem delu so bile potrebne. Ves čas smo pričakovali, da bo s spremembami dosežena racionalizacija in poenostavitev določenih postopkov, danes pa ugotavljamo, da gre zakon – razen redkih izjem – spet v pretirano normiranje in prepodrobno določanje pravil obnašanja.

3. Zakon bi moral opredeljevati le globalne usmeritve, izvedbo le-teh pa prepustiti drugim sistemskim zakonom in zakonodaji republik in pokrajin. Organizacijam združenega dela pa bi morali prepustiti možnosti za svobodnejše organiziranje in ukrepanje v skladu z ekonomskimi zakonitostmi oz. s položajem na tržišču in v drugih oblikah družbenoekonomskih odnosov.

Danes pa se zdi, kot da so spremembe zakona pisane za »jugoslovanski model«, ne upoštevajoč gospodarske, ekonomske, politične in socialne razvitosti posameznih republik in pokrajin, pa tudi njihove raznolikosti.

1. DOHODKOVNI ODNOSI

Na področju družbenoekonomskih odnosov delavcev v združenem delu se predlagajo spremembe in dopolnitve pri pridobivanju in razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke delavcev, katerih cilj je ekonomsko stimuliranje delavcev, da trajno in optimalno aktivirajo vse kvalitativne dejavnike za povečanje dohodka in njegovo stabilno uresničevanje in da družbeno ter ekonomsko smotno uporabljajo družbena sredstva. Prav tako se morajo ustvariti nadaljnji normativni pogoji za zagotavljanje in širše uresničevanje pravic dela z družbenimi sredstvi, kar je neodtujljiva pravica delavcev v združenem delu, za vzpostavljanje in širše razvijanje svobodne menjava dela v vseh njenih oblikah in za izboljšanje in nadaljnje razvijanje odnosov pri razporejanju dohodka in čistega dohodka.

Sicer pa nekaj sprememb zakona o združenem delu, zlasti v delu pridobivanja in delitve dohodka, že poznamo. Pred spremembami zakona o združenem delu je že zakon o celotnem prihodku in dohodku upošteval v osnutku pripravljene spremembe zakona o združenem delu in v letu 1987 (ali pa od 1. 7. 1987 dalje) naj bi jih že uporabljali.

Deloma lahko v ta sklop vključimo tudi nekatere spremembe na področju planiranja. V splošnih, pa tudi konkretnih, v posameznih členih navedenih sprememb se čuti nujnost usklajevanja interesov in ciljev temeljne organizacije v okviru delovne organizacije, v odnosih medsebojne odvisnosti, povezanosti in odgovornosti, krepitev vloge delovne organizacije in skupno določanje politike cen.

Bistvena novost je opredelitev, da temeljna organizacija prodaja svoje proizvode in storitve *prek delovne organizacije*. Možno so sicer izjeme, če to zahteva narava dela ali način poslovanja.

V okviru politike cen je dodana obveznost *skupnega določanja politike v okviru DO ali sozd.* Prav tako delavci temeljne organizacije oblikujejo cene *skupaj z delavci v drugih temeljnih organizacijah*, v odnosih medsebojne odvisnosti, povezanosti in odgovornosti v DO oziroma sozd.

Za neposredno prodajo (ne prek DO) je podana alternativa sicer skupnega določanja politike cen, vendar brez skupnega oblikovanja le-teh.

Novosti so tudi na področju povezovalnega proizvodnje in trgovine – po načelih pridobivanja skupnega prihodka. Obveznost sklepanja samoupravnih sporazumov po navedenih principih, med proizvajalnimi organizacijami in organizacijami, ki se ukvarjajo s trgovino na debelo, oziroma izvoznimi posli, se omejuje le na trajnejše povezave (najmanj za srednjeročno obdobje) in takrat, ko proizvajalne temeljne organizacije s tem sodelovanjem ustvarjajo najmanj 2/3 letnega obsega proizvodnje. Ostale dopolnitve so podobne predhodno navedenim.

Cilj teh sprememb je bila ureditev razmerij med proizvodnimi in trgovskimi organizacijami združenega dela, predvsem o njihovem poenotenju, za doseganje večje učinkovitosti samoupravnih sporazumov ter ublažitvi pogojev za obvezno sklenitev samoupravnih sporazumov.

Glede izjemnega dohodka je dodan način ugotavljanja, in sicer v *skladu z zveznim zakonom*. Vzpostavljena je tudi zahteva po ločenem prikazovanju dela dohodka, ki je rezultat uporabe inovacij, racionalizacije ali drugih oblik ustvarjalnosti ter obveznosti vnosa dela dohodka iz naslova izjemnega dohodka in razvojnih premij... v poslovni sklad oziroma za obveznosti, da bi zagotovili določen namen teh sredstev.

Po dolgotrajnih razpravah se je zmanjšalo število periodičnih obračunov na obdobje januar – april in januar – avgust, seveda tudi z možnostjo vmesnih obračunov za lastne potrebe.

Spremenjena pa so tudi določila glede obravnave periodičnih obračunov in zaključnega računa.

Periodični obračun sprejme delavski svet in obvesti delavce o finančnih rezultatih. Ob koncu poslovnega leta delavci na zboru delavcev odločijo o delitvi ustvarjenega dohodka po zaključnem računu in na osnovi tega določijo delavski svet zaključni račun. Za vse omenjene aktivnosti se mora pripraviti poročilo. Razširja oz. konkretizira pa se vsebina teh poročil.

2. SAMOUPRAVLJANJE DELAVCEV V ZDRUŽENEM DELU

Spremembe v tem delu zakona kažejo, da bi morali učinkovito in racionalno uveljaviti samoupravne pravice v organizacijah združenega dela in da bi morali okrepiti odgovornost vseh na tem področju. Zato prinašajo novosti v odločanje v temeljni, posebej pa še v delovni organizaciji, seveda v prid temu, da bi se okrepila vloga delovne organizacije – da bi praviloma nanjo prenesli nekatere poslovne funkcije.

3. ORGANIZIRANOST ZDRUŽENEGA DELA

Najpomembnejše novosti v samoupravni organiziranosti združenega dela, ki jih prinaša osnutek sprememb in dopolnitev zakona o združenem delu, se nanašajo na opredelitve nekaterih novih organizacijskih oblik, na opredelitve v postopkih samoupravnega organiziranja in statusnih sprememb na področje opredelitve širših organiziranih oblik. Prav tako so nekatere novosti pri opredeljevanju pravnega položaja OZD, položaja delovnih skupnosti, ter spremembe v sistemu odgovornosti za obveznosti.

4. MEDSEBOJNA DELOVNA RAZMERJA DELAVCEV

Iz predloga zakona lahko povzamemo, da predlagane rešitve izhajajo iz ocene stanja urejanja delovnih razmerij med delavci, v kateri je ugotovljeno, da delovno pravni predpisi niso usklajeni z vsebino pravice do dela z družbenimi sredstvi. Taka ocena velja za uresničevanje pravic, še zlasti pa za obveznosti delavcev, ki izhajajo iz pravice do dela z družbenimi sredstvi.

Predlagane spremembe in dopolnitve zakona naj bi zagotovile predvsem večje možnosti za popolnejše in hitrejše odpravljanje brezposelnosti, predvsem mladih in kvalificiranih delavcev, obenem pa naj bi bile dane zakonske možnosti za skrajševanje delovnega časa. Zagotovljena naj bi bila tudi odgovornost za izpolnjevanje delovnih obveznosti, stalnost delovnega

razmerja in delovnega mesta pa naj bi bila zagotovljena samo tistim delavcem, ki vestno in kakovostno izpolnjujejo delovne obveznosti.

II. KONKRETNE PRIPOMBE

Družbenoekonomski odnosi delavcev v združenem delu

1. Neustrezne so rešitve glede izjemnega dohodka. Ločiti bi bilo potrebno:

– izjemni dohodek zaradi nadpovprečne učinkovitosti; le-tega bi morali spodbujati;

– dohodek, ki je rezultat monopola, rente.

Izjemni dohodek naj bi se uporabljal za razširjeno reprodukcijo, ne pa za centralizirano prelivanje akumulacije.

2. Menimo, da bi združevanje dela in sredstev moralo biti avtonomnejša pravica, kot to zdaj določa zakon o združenem delu. V določbah zakona bi morali omogočiti uresničevanje različnih interesov, iz teh interesov pa tudi različnost oblik združevanja dela in sredstev. Zagotoviti bi morali tudi takojšnječasno razporejanje skupnega prihodka med udeleženci. S tem se rešuje problem obratnih sredstev in praktično vse rešitve, ki so povezane s poslovanjem. Pri združevanju sredstev bi morali ločeno spremljati dohodkovne in finančne tokove.

3. Združevanje dela in sredstev proizvodnih in trgovskih organizacij združenega dela pri ustvarjanju skupnega prihodka v praksi doslej ni dalo zelenih rezultatov. Združevanje naj poteka svobodno, na osnovi skupnih interesov in poslovnega povezovanja, predpisovanje obveznega združevanja pa ni realno.

4. Politika cen naj se praviloma oblikuje na ravni temeljne organizacije in ne na ravni delovne organizacije, kot je predlagano v osnutku sprememb zakona. Le v primeru fazne proizvodnje, kar pa urejajo drugi predpisi, je logično, da se cene oblikujejo na ravni delovne organizacije.

5. Pri opredeljevanju planskih listin, kot osnovnih ciljnih dokumentov, bi morali biti dan, posebno iz narodnogospodarskega vidika, večji poudarek njegovi usmerjevalni vlogi.

6. Izkazovanje uspešnosti sicer zmanjšuje število kazalcev poslovanja le na štiri, vendar celovitega kazalca za ugotavljanje skupne uspešnosti še vedno nimamo.

7. Postopek sprejemanja zaključnega računa bi morali poenostaviti. Vprašljiva, oz. po našem mnenju nesprejemljiva, pa je uvedba interne finančne revizije zaključnega računa.

Medsebojna razmerja delavcev v združenem delu

1. Predlagane spremembe in dopolnitve ZZD na področju delovnih razmerij mnoga vprašanja urejajo prepodrobno, vnašajo prenormiranost in izhajajo iz problemov v nekaterih delih države, ki niso značilni tudi za Slovenijo. Zato bi jih bilo smotno urediti z republiško zakonodajo.

2. Nesprejemljiv je predlog o obvezni izbiri kandidata, ki izpolnjuje pogoje, objavljene v razpisu oz. oglasu. Zato podpiramo alternativo, ki predlaga črtanje te določbe. Predlog obvezne izbire posega v samoupravne pravice delavcev in onemogoča izbiro najustreznejšega kandidata.

3. Menimo, da v zveznem zakonu ne kaže urejati obveznega zaposlovanja pripravnikov. Glede združevanja določenih sredstev za odpiranje novih delovnih mest pa je potrebno počakati na ustrezne ustavne rešitve.

4. Pri razporejanju delavcev prinašajo predlagane rešitve določeno racionalizacijo, vendar bi bilo potrebno ločiti in konkretizirati institut razporejanja delavcev in institut ponudbe del. V zvezi z razporejanjem pa bi bilo potrebno nasplošno urediti tudi možnost trajnega razporejanja delavcev iz ene OZD v drugo izven statusne povezanosti.

5. Strinjamo se s predlogom za skrajševanje delovnega časa na 36 ur tedensko – za dela in naloge v izredno težkih razmerah, vendar bi bilo pri tem potrebno razrešiti vprašanje beneficirane delovne dobe.

6. V zvezi z disciplinskim postopkom je potrebno razširiti krog upravičencev, ki lahko sprožijo postopek pred sodiščem združenega dela, zoper odločbo delavskega sveta in določili zastaralne roke, oz. roke za uvedbo in vodenje disciplinskega postopka, ker gre za temeljno vprašanje, ki ga je potrebno opredeliti enotno na ravni SFRJ.

7. Sprejemljivi so predlogi za skrajšanje rokov pri uveljavljanju varstva pravic delavcev.

Samoupravno organiziranje združenega dela

1. Opredelitevčasne pogodbe delovne enote z začasnim delovnim razmerjem delavcev v njej je nejasna. Postavlja se tudi načelno vprašanje, ali sploh potrebujemo takšno novo organizacijsko obliko, glede na možnosti, ki so dane že sedaj (delo na domu).

2. Nerazumljiva in z vidika varnosti pravnega prometa nesprejemljiva je tudi oblika delovne organizacije z določenim časom trajanja.

3. V zvezi z opredelitvijo del, ki se opravljajo v delovnih skupnostih, je izraz administrativno-strokovna dela

neprimeren, ker vemo, da se v delovnih skupnostih opravljajo zlasti strokovna dela. Zato bi tem delom morali dati večji poudarek.

4. Dosedanji status delovnih skupnosti ni bil primeren. Odnos temeljnih organizacij do delovnih skupnosti skupnih služb ni dajal potrebnih in pričakovanih učinkov sodelovanja, nasprotno, razbijal je potrebno strokovno in tehnološko enotnost, koordinacijo in pomembnost glede na dejavnost delovne organizacije oz. posameznih temeljnih organizacij.

Delavci v delovni skupnosti niso drugačni od delavcev v tozdih, ampak so njihov sestavni, neločljivi del. Zato morajo postati subjekt združevanja v delovno organizacijo, saj drugače niso v enakopravnem družbenoekonomskem in samoupravnem položaju z delavci v temeljnih organizacijah.

5. Pri samoupravni organiziranosti združenega dela bi morala biti upoštevana osnovna načela teorije organizacijskih sistemov.

Dopolnitve ZZD bi morale hkrati vsebovati kriterij optimalne organizacijske strukture, upoštevajoč tehnološke procese in programsko orientacijo.

Uresničevanje samoupravljanja delavcev v združenem delu

1. V zvezi z odločanjem delavcev menimo, da pojem »samoupravne pravice« ni primeren in bo vnesel še več nejasnosti kot »neodtujljive pravice«. Kaj sploh pomeni »samoupravna pravica«? Ali s tem pojmom ne opredelimo vsega tistega, kar je ločeno od poslovnih odločitev?

2. Pri oblikah odločanja nas moti predvsem neposredno odločanje na zboru delavcev. Že večkrat smo namreč opozorili, da zbor delavcev ni primerna oblika za odločanje. Zato predlagamo, da delavci na zborih delavcev rešujejo vprašanje v zvezi s prekinitvijo dela, dajejo pobude, predloge in mnenja in usklajujejo stališča, določajo smernice za delo delegatov in delegacij. Odločitve o posameznih vprašanjih, za katere ni predvideno odločanje na referendumu, pa sprejema delavski svet.

3. V zvezi z imenovanjem poslovodnega organa predlagamo, da se sprejme alternativni predlog, da delavski svet odloča o imenovanju IPO z javnim glasovanjem.

4. Osnutek ne upošteva pobud oz. zahtev zmanjšanje hipertrofije samoupravnih splošnih aktov. Odpraviti bi bilo potrebno dvojnost v normiranju odnosov v samoupravnem sporazumu o združevanju dela delavcev ter statutih. Uvajanje skupnih samoupravnih splošnih aktov, tako kot je predlagano, še ne zagotavlja racionalizacije na tem področju.

Gre za akte v enotnem besedilu, kjer pa je temeljni organizaciji še vedno dana možnost za drugačno ureditve.

5. Vsebinsko statuta je potrebno skritiči za najmanjšo mero, brez nepotrebne prepisovanja določb iz zakona v združenem delu in drugih zakonov.

6. Skladno s krepitvijo vloge delovne organizacije je potrebno predvideti, kaj storiti v primeru, ko temeljna organizacija noče sprejeti skupnih osnov za pripravo plana delovne organizacije.

III. ZAKLJUČEK

1. Naša splošna in enotna ugotovitev je bila, da smo s spremembami zakona v združenem delu pričakovali zmanjšanje pretiranega normativizma in poenostavljen oz. racionalen način odločanja delavcev v združenem delu. Vsega tega predlagani osnutek ne prinaša.

2. Predlagatelj sprememb poudarja, da bi s spremembami morali doseči večjo samostojnost vseh subjektov združenega dela, večjo vlogo trga in ekonomskih zakonitosti. Temeljita proučitev sprememb zakona pa pokaže, da se krepi vloga države oz. povečuje se normativizem in prepodrobno se predpisujejo pravila obnašanja.

3. Hkrati s pripombami, ki smo jih oblikovali na samoupravnem političnem aktivu DO Aero in jih posredovali občinskemu sindikalnemu svetu, smo tudi zahtevali, da nas le-ta seznanji z razpravo o osnutku sprememb zakona v združenem delu v celjski občini in strnjem pregledom vseh pripomb.

Opomba: Pred dnevi smo že dobili poročilo občinskega sindikalnega sveta o poteku javne razprave o spremembah zakona o združenem delu v celjski občini in tudi pregled vseh pripomb in stališč, ki so se oblikovala v času javne razprave.

Te pripombe in stališča so v tajništvu družbenopolitičnih organizacij in so na razpolago vsakomur, ki bi se želel z njimi seznaniti.

Kadrovsko-spolni sektor

NAŠE AKTUALNE TEME

Disciplinska odgovornost

Proizvodni proces v sleherni organizaciji združenega dela poteka po določenih pravilih. Seštevke nalog in obveznosti, ki jih mora delavec izpol-

njevati pri delu v zvezi z delom, so pravila ravnanja, obveznost njihovega spoštovanja pa je delovna disciplina.

Delovne obveznosti so poleg pravic delavca vsebina delovnega razmerja in so opredeljene v zakonu in internem samoupravnem splošnem aktu – pravilniku o disciplinski in odškodninski odgovornosti.

Delavec odgovarja le za tiste lažje oz. hujše kršitve delovnih obveznosti, ki so določene v samoupravnem splošnem aktu. Poleg določitve delovnih obveznosti je bistveni pogoj za odgovornost tudi krivda delavca, ki mora biti dokazana v predpisanem postopku. S krivdo moramo razumeti kršitev delovnih obveznosti, ki jo je delavec storil namerno ali iz malomarnosti. Če takšne krivde ni, delavca

ni dovoljeno klicati na odgovornost za storjeno ali opuščeno dejanje, ki pomeni delovno obveznost.

Disciplinski postopek na prvi stopnji vodijo disciplinske komisije.

V letu 1986 so disciplinske komisije v tozdih Kemija Celje, Kemija Šempeter, Grafika, Trženje in Delovni skupnosti skupnih služb obravnavale 91 pobud, v disciplinskem postopku pa je bilo udeleženih 81 delavcev. Ta podatek kaže, da je bilo zoper nekatere delavce sproženih tudi več disciplinskih postopkov.

Število pobud iz tozdov in Delovne skupnosti skupnih služb je naslednje:

Kemija Celje:	38 pobud
Kemija Šempeter:	16 pobud
Grafika:	28 pobud
Trženje:	7 pobud
DSSS:	2 pobudi

Izrečeni so bili naslednji disciplinski ukrepi:

- prenehanje delovnega razmerja 11 delavcem
- prenehanje delovnega razmerja z odložitvijo 13 delavcem
- razporeditev na druga dela in naloge 2 delavcema
- javni opomin 23 delavcem
- opomin 13 delavcem

Osem delavcev je bilo v postopku oproščenih, v 16 primerih pa je bil postopek ustavljen, ker so pobudniki umaknili pobudo po opravljenem pripravljalnem postopku (10), ali pa je bila pobuda zavrnjena kot nepopolna (6).

Pri izrekanju naštetih disciplinskih ukrepov so disciplinske komisije upoštevale: stopnjo odgovornosti delavca, razmere v katerih je bila storjena kršitev, prejšnje delo in vedenje delavca, oziroma prejšnje izpolnjevanje delovnih obveznosti, težo in posledice kršitve, pomen in naravo dela, ki ga delavec opravlja, materialni in socialni položaj delavca in vse druge okoliščine (olajševalne in oteževalne), ki vplivajo na izrek in vrsto disciplinskega ukrepa in ki lahko vplivajo na delavca ter preventivsko vplivajo na druge delavce.

Najpogostejše kršitve delovnih obveznosti so še vedno:

- neopravičeno izostajanje z dela
- zamujanje na delo, zapuščanje delovnega mesta med delovnim časom, predčasno odhajanje z dela
- prihajanje na delo v vinjenem stanju ali uživanje alkohola med delovnim časom
- nevestno oz. malomarno opravljanje del
- prilaščanje materiala ali izdelkov (kraje).

Z disciplinskimi postopki želimo izboljšati delovni red doseči optimalne delovne rezultate, večjo produktivnost in tudi povečanje življenjskega standarda vseh nas.

Žal pa sta disciplinski postopek in disciplinska odgovornost samo en element in samo ena od oblik odgovornosti. Na boljše rezultate pa vpliva še vrsta drugih dejavnikov: neustrezna organiziranost, nestrokovnost, slabi medsebojni odnosi, slaba informiranost, nepoznavanje predpisov, neenakomerne delovne obremenitve, neustrezne kadrovske razporeditve k delom, nepravilno nagrajevanje in še bi lahko naštevali. Pri delu disciplinskih komisij se zelo pogosto dogaja, da se od njih pričakuje, da bodo v disciplinskem postopku razreševale tudi slabe medsebojne odnose v določenih delovnih okoljih.

Take zahteve seveda niso utemeljene, iz izkušenj pa vemo, da se medsebojni odnosi z uvedbo disciplinskih postopkov še poslabšajo. Prevečkrat

se v disciplinskem postopku kot kršitelji še vedno pojavljajo proizvodni delavci oz. delavci, ki opravljajo enostavnejša dela, zelo redko ali skoraj nikoli pa vodje oz. delavci, ki opravljajo zahtevna strokovna opravila. Koliko časa bodo še veljala ta dvojna merila? Ali ti delavci res ne kršijo delovnih obveznosti?

Ali s tem nismo že vnaprej izničili vloge in pomena disciplinskih postopkov?

Poseben problem pa so še vedno alkoholiki. Vse pre pogosto pobudniki zanižajo na obe očesi, ko delavec uživa alkohol v tolikšni meri, da lahko brez posebnih problemov opravlja delo, disciplinski postopek pa sprožijo takrat, ko je delavec že toliko zasvojen z alkoholom, da pri delu povzroča

resne probleme in za delo praktično ni sposoben. Še takrat pa se pogosto zgodi, da je zoper njega sprožen disciplinski postopek zaradi popolnoma drugih kršitev, kot je uživanje alkohola. Zakaj delamo tako? Prav v začetni fazi uživanja alkohola bi takemu delavcu verjetno še lahko pomagali. Ko je zasvojenost z alkoholom dosegla tisto stopnjo, ko delavec sploh ni več sposoben za delo, pa pomoči skoraj ni.

Disciplinske komisije se v takih primerih znajdejo v zelo hudi dilemi. Na eni strani se zavedajo, da organizacija združenega dela ni socialna ustanova in da mora vsak spoštovati dogovorjena pravila, na drugi strani pa vidijo alkoholika nekaj let pred upokojitvijo, nesposobnega za delo, brez možnosti za ponovno zaposlitev in z vsemi ostalimi težavami.

Zelo težko in z grenkim priokusom takemu delavcu izrečejo najstrožji ukrep - prenehanje delovnega razmerja. In na koncu vedno ostane vprašanje, ali ne bi mogli prej, bolj humano in z manj hudimi posledicami razrešiti takih problemov?

-ŠK-

Varčevanje in smotrno izkoriščanje energije v Aeru

Med varčevalnimi ukrepi na različnih področjih je nujno potrebno tudi varčevanje z energijo. Bolj ali manj so še odprta vprašanja kje, kako in na kakšen način, zmanjšati vse večje stroške zanjo. Čas poceni energije je minil, varčevanje in smotrno izkoriščanje energije pa bo moralo postati stalna naloga v industriji in na vseh ostalih področjih energetske porabe. V industriji je to še posebej pomembno, ker je le-ta največji potrošnik energije (približno polovica skupne potrošnje v državi). Že kratke analize nam pokažejo, da energijo dejansko slabo izkoriščamo in da obstajajo realne možnosti za zmanjšanja porabe energije za 20 do 30 odstotkov.

Varčevanje z energijo pomeni predvsem njeno racionalno izkoriščanje. Ne gre le za omejevanje potrošnje, ampak predvsem za to, da jo porabimo, kolikor je nujno potrebno, da preprečimo slabo izkoriščanje in odpravimo vzroke pretiranega trošenja energije. Varčevanje z energijo je vsak boljši in koristnejši način upora-

be energije, to je doseganje istega delovnega učinka z manj potrošene energije.

Varčevanje z energijo je danes najboljši korak k »novemu viru energije«, ker v prihodnosti še ne moremo pričakovati rešitev, ki bodo ublažile vse večje pomanjkanje energije v svetu.

Za industrijsko proizvodnjo je značilna različna potrošnja energije, pri čemer se pojavljajo različne oblike energetske izgube, ki pa se lahko zmanjšajo z organizacijskimi, tehničnimi in tehnološkimi ukrepi. Na splošno lahko izgube energije razvrstimo na:

- izgube energetskih postrojenj
- energetske izgube razvodne mreže
- izgube tehnološkega procesa
- izgube odpadne toplote
- izgube zaradi slabo vodenega tehnološkega procesa.

Tudi v DO Aero smo zastavili akcijo varčevanja in smotrnega izkoriščanja energije, ki je osnova za nadaljnji razvoj in zmanjševanje specifične porabe energije na enoto proizvoda, saj je to edini in najpomembnejši činitelj pravega gospodarjenja.

Pripravili smo program varčevanja in racionalne rabe energije po posameznih tozdih, ki vsebuje tri faze.

Prva faza pomeni ustrežno organizacijo samega energetskega in proiz-

vodno-tehnološkega procesa, boljše izrabo delovnega časa ljudi in strojev, preprečevanje praznega teka strojev in naprav, upoštevanje in proučevanje predpisanih tehničnih normativov o porabi energije na vseh področjih dela, primerjanje specifične porabe energije na enoto proizvoda v sorodnih delovnih organizacijah doma in v tujini ter določitev vseh mest, kjer se energija nesmotrno izkorišča. Ukrepanje ni povezano z večjimi vlaganji v opremo (optimalna nastavitve tehnoloških parametrov, izvajanje rednih kontrolnih pregledov in meritev na parnih in toplovodnih kotlih, avtomatska regulacija temperatur ogrevalnih sistemov, seznanjanje zaposlenih o racionalni rabi energije ter sodelovanje pri tem programu, izvajanje meritev porabe energije, in s tem možnost vpliva na porabo, itd.).

Drugo fazo predstavljajo srednjeročni ukrepi, ki predvidevajo modernizacijo ali zamenjavo določenih delov postrojenj, ki neracionalno trošijo energijo, vlaganje v sisteme za izkoriščanje odpadnih toplot na vseh ravneh in področjih (visokotemperaturne, srednetemperaturne in nizkotemperaturne odpadne toplote). Naložbena vlaganja v opremo za varčevanje in racionalno rabo energije so precej velika, čas odplačila naložb pa naj bi bil največ štiri leta.

Tretja faza oz. dolgoročni ukrepi izhajajo iz kritične analize toka energije za vsa tehnološka postrojenja in vse delovne procese. Pri tem je potrebno analizirati vse večje potrošnike energije in njihove medsebojne vplive. Na osnovi energetskih analiz se izvajajo predvideni ukrepi za smotno izkoriščanje energije. Naložbena vlaganja so večja, pri tem se izdelujejo projekti in izvajajo preureditve ali nove instalacije, čas odplačila naložb znaša do deset let.

Četrta faza pa vključuje utrditev doseženih rezultatov in trajno izvajanje določenih načinov varčevanja energije. To je najpomembnejša stopnja, kajti varčevanje z energijo je nepretrgan proces, ki se ne more izvajati občasno, ampak pomeni dograjevanje sistema in zmanjševanje porabe energije na najbolj ugodne vrednosti in s tem na najmanjšo določeno porabo energije na enoto proizvoda.

V naši DO smo doslej v glavnem izvajali le ukrepe prve faze varčevanja z energijo. Pregled izvedenih del pa lahko strnemo v nekaj točkah po posameznih temeljnih organizacijah.

TOZD Kemija Celje:

- vgrajena je avtomatska temperaturna regulacija za sistem ogrevanja
- redne kontrole in nastavitve temperaturnih regulatorjev ogrevalnih sistemov

- zamenjava nekvalitetnih kondenziranih lončkov za boljše izrabo pare
- vgrajen je sistem omejevanja konic električne energije, ki zagotavlja 10 do 15 odstotkov zmanjšanje mesečne konične obremenitve in s tem nižje stroške za porabljeno električno energijo

- uvedene so redne kontrolne meritve in nastavitve gorilcev parnih in toplovodnih kotlov, ki zagotavljajo optimalen izkoristek in manjšo porabo primarnih goriv

- izdelana je študija o racionalni rabi energije v tozdu Kemija Celje, v katerem so potrošniki energije, pri katerih bi lahko z ukrepi druge faze programa varčevanja bistveno zmanjšali porabo primarne energije.

Tozdu Grafika:

- vgrajen je bil sistem omejevanja konic električne energije, ki je zmanjšal mesečne konične obremenitve za 20 do 25 odstotkov. Sistem je priključen na klimatske naprave, ki so velik potrošnik električne energije. V primeru, ko dejanska obremenitev sistema doseže željeno nastavljeno obremenitev, se avtomatsko izključijo določeni klimati po nastavljenem vrstnem redu. Na omejevalcu se bodo lahko priključili še določeni potrošniki električne energije, ki neposredno ne sodelujejo v tehnološkem procesu, vendar imajo določeno priključeno moč in vpliv na velikost konične obremenitve - izdelan je program varčevanja in racionalne rabe energije, ki vključuje montažo izmenjevalcev toplotne energije in s tem uporabo odpadnih toplot (regenerativni izmenjevalci toplot).

Tozdu Kemija Šempeter:

- na osnovi izkušenj iz Tozdu Grafika je vgrajen sistem za omejevanje konic električne energije in s tem povezano zmanjšanje konic za 10 do 15 odstotkov

- zamenjani so bili nekvalitetni kondenzirani lončki

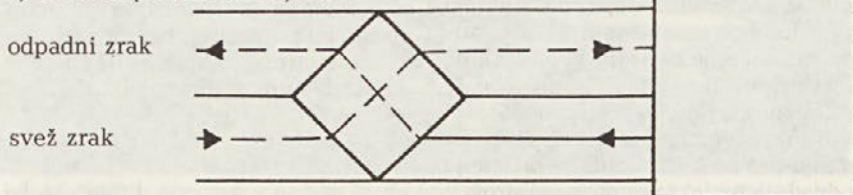
- izdelan je bil projekt ventilacije z izkoriščanjem odpadnih toplot v tiskarni.

- izdelan je bil projekt ventilacije v oddelku matric z izkoriščanjem odpadnih toplot

- izdelan je projekt sanacije toplotnih podpostaj z ukrepi za racionalno rabo toplotne energije.

Sheme posameznih vrst izmenjevalcev:

a) Cevni in ploščati izmenjevalci

S programom varčevanja pa so vključeni potrošniki energije, pri katerih bo potrebno izvesti nadaljnje ukrepe za racionalno rabo energije v tozdu Kemija Šempeter.

Vsi dosedanja ukrepi v posameznih tozdh so *začetek sistematičnega pristopa* k celovitemu reševanju racionalne rabe energije v naši DO, značilnost posegov pa so skromna vlaganja v opremo in relativno veliki prihranki.

Naslednja faza v programu je vlaganje v izmenjevalce toplotne energije, saj se v industriji skoraj polovica energije izgubi kot odpadna toplota v okolje, istočasno pa ta toplota povzroča razna ekološka onesnaževanja.

Oprema in optimalni izbor sistema porabe odpadne toplotne energije sta odvisna od:

- temperature odpadne toplote
- količine odpadne toplote
- kemijske sestave snovi v nosilcu odpadne toplote
- stalnosti izvora
- potrebne temperature medija, ki ga segrevamo z odpadno toploto
- prostorske oddaljenosti izvora in potrošnika
- stroškov naložbe in pogona.

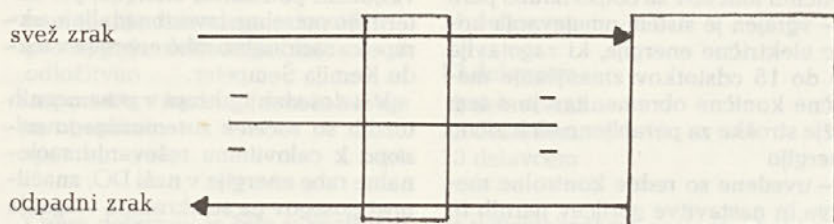
Bistvena kakovost odpadne toplote ni v njeni količini, ampak v njeni uporabni vrednosti. Najbolje je, če odpadno toploto lahko izkoristimo za izboljšanje stopnje izkoristka v samem tehnološkem procesu, kot npr. predgrevanje zraka v sušilnih kanalih premaznih strojev.

Sistemi za izkoriščanje odpadnih toplot so:

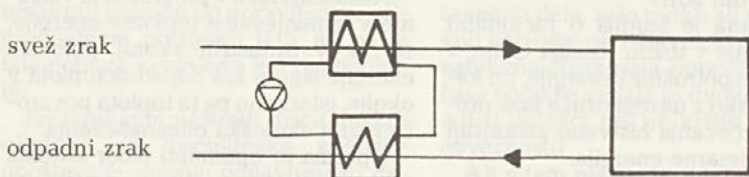
- cevni in ploščati izmenjevalci
- rotirajoči regenerativni izmenjevalci z ali brez izmenjave vlage
- sistemi izmenjevalcev s cirkulacijo prenosnega medija
- izmenjevalci toplote s toplotnimi cevmi
- toplotne črpalke z izkoriščanjem odpadnih toplot.

Gospodarska upravičenost vgradnje sistemov za izkoriščanje odpadnih toplot je odvisna od letnih prihrankov. Le-ti pa so odvisno od količine odpadne toplote, medija, ki prevzema toplotno energijo, temperaturne razlike, povezane s časom izkoriščanja odpadne toplote ter stopnje izkoristka posameznih vrst sistemov za izkoriščanje odpadnih toplot.

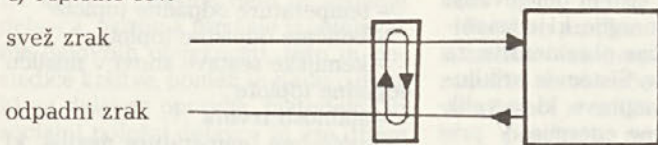
b) Rotirajoči regenerativni izmenjevalci

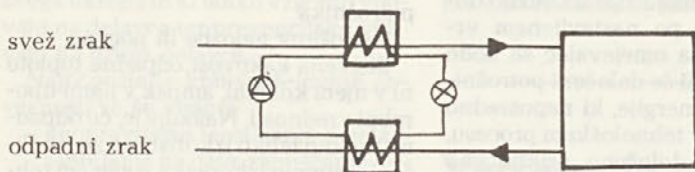
c) Sistem izmenjevalcev s cirkulacijo prenosnega medija

č) Toplotne cevi

d) Toplotne črpalke

Pri vgradnji posameznih vrst sistemov izkoriščanja odpadnih toplot je predhodno potrebno izvršiti vse meritve in izračune, s katerimi ugotovimo ekonomičnost vgradnje, in sicer:

- meritve pretočnih količin medija, ki nosi toploto
- izračun količine toplotne energije, ki jo mediji vsebujejo (temperatura, vlažnost)
- izvršiti pregled možnosti uporabe odpadne energije (istočasno delna možnost izkoristka, lokacija, ...)
- problemi tehnične narave (korozijska, onesnaženost, temperatura).

Po opravljenih meritvah in pregledu vseh nanizanih pogojev se lahko prične projektiranje in nato realizacija projektov izkoriščanja odpadnih toplot.

V tozdu Kemija Celje je v fazi projektiranja sistem izkoriščanja odpadnih toplot sušilnih kanalov premaznega stroja J-5. Z uporabo regenerativnih izmenjevalcev toplotne energije pričakujemo zmanjšanje porabe primarne energije za 35 do 40 odstotkov. Predvideni čas odplačila naložbe je približno eno leto in pol. Na osnovi izkušenj po vgradnji izmenjevalcev na stroju J-5 se bomo lotili izkoriščanja odpadnih toplot s premaznega stroja v

obratu AC, ki je bistveno večji potrošnik toplotne energije.

V tozdu Grafika smo v fazi zbiranja ponudb za rekonstrukcijo klimatov in vgradnjo regenerativnih izmenjevalcev toplote, s katerimi bomo del odpadne toplotne energije vrnilo svežemu zraku, ki se zdaj predgreva s toplovodnimi izmenjevalci toplote. Po rekonstrukciji pa bo vloga predgrevalca prevzel regenerativni izmenjevalec.

V tozdu Kemija Šempeter se prav tako zbirajo ponudbe za izkoriščanje odpadnih toplot na impregnacijskih strojih S2 in S3. Vendar je naloga precej celovita in zahtevna za izvedbo rekonstrukcije pa bo potrebno še mnogo meritev in izračunov.

S kratkim izvlečkom dogajanj na področju energetike sem želel seznaniti delavce Aera s cilji in nalogami, ki jih uresničujemo in ki nas še čakajo.

Vse sodelavce, ki imajo kakršnekoli ideje na tem področju, pa vabim, da se oglašijo in da poskusimo s skupnimi močmi pospešiti program varčevanja in smotnega izkoriščanja energije v naši delovni organizaciji.

Energetik:
Franc Antlejš

Ali varstvu pri delu namenimo dovolj pozornosti?

Iz poročil o varstvu pri delu in požarni varnosti v Aeru za preteklo leto smo pripravili zapis o dogodkih in delu na tem področju. Z njim želimo osvetliti pomembno delovno področje, ki mu velikokrat namenimo še premalo pozornosti. Kljub več ukrepom, s katerimi želimo preprečiti nesreče pri delu, pa se le-te pojavljajo in kažejo, da pri delu nismo dovolj pazljivi in zbrani. In naš zapis naj bo tudi spodbuda za stalna prizadevanja in izboljšanje razmer ter večjo osveščenost pri delu.

Nesreče pri delu

V preteklem letu se je v naši delovni organizaciji pripetilo 149 nesreč pri delu. Ob tem podatku lahko še zapišemo, da so se pri delu zgodile 104 nesreče, 41 jih je bilo na poti na delo ali z dela, 4 nesreče pa so se pripetile pri organiziranih športnih aktivnostih.

Ob izhodišču, da je bilo lani v Aeru zaposlenih v povprečju 2596 delavcev, še ne moremo spoznati pravega vpliva nesreč pri delu. Dovolj nazorne pa so številke, ki povedo, da je bilo zaradi omenjenih nesreč izgubljenih 1.843 delovnih dni. To pa tudi pomeni, da je bilo z vsako nesrečo pri delu izgubljenih skoraj sto ur. Izračun indeksa pogostosti pokaže, da le-ta znaša 6,52, indeks resnosti pa 12,19. Za primerjavo podajamo še republiško povprečje: indeks pogostosti je 5, resnosti pa 12.

Bolj celovito pa so podatki o nesrečah pri delu zbrani v preglednici na 7. strani.

Iz poročil smo zbrali še nekaj podrobnosti po temeljnih organizacijah. V tozdu Kemija Celje se je lani pripetilo enako število nesreč pri delu kot v letu 1985. Med nesrečami je bila ena težja oz. hujša, sorazmerno pa se je precej nesreč zgodilo na poti na delo ali z dela.

V tozdu Kemija Šempeter med drugim ugotavljajo, da bodo morali še bolj pozorno spremljati in nadzorovati določena delovna okolja in da se nesreče pri delu dostikrat zgodijo zato, ker delavci ne upoštevajo predpisanih ukrepov.

V tozdu Grafika je tudi izpostavljen t. im. človeški faktor pri nesrečah pri delu, saj je le eno povzročila okvara stroja. Sicer so zabeležili dve delovni nesreči manj kot v letu 1985. Pri problematiki na tem področju pa je nakanjanih še nekaj nerešenih vprašanj v posameznih delovnih okoljih.

	TOZD KEMIJA CELJE	TOZD KEMIJA ŠEMPETER	TOZD GRAFIKA	TOZD MEDVODE	TOZD TRZENJE	DSSS	DO AERO
Število nesreč pri delu	44	16	38	36	5	10	149
na delu	28	8	25	32	4	7	104
na poti	14	8	11	4	1	3	41
šport	2	-	2	-	-	-	4
Izgubljeni delovni dnevi	522	280	426	439	90	86	1843
Število zaposlenih	605	323	591	552	245	280	2596
Indeks pogostosti	7,27	4,91	6,43	6,52	2,0	3,57	5,74
Indeks resnosti	11,86	17,52	11,20	12,19	18,13	8,62	12,37

V tozdu Tovarna celuloze in papirja Medvode so zabeležili dve hujši nesreči pri delu, ostale pa so bile lažje. Pri tem pa je tudi pomembno, da sta se lani zmanjšali resnost in pogostost nesreč pri delu, v primerjavi z letom poprej. V Delovni skupnosti skupnih služb se je položaj precej izboljšal, saj primerjava z letom 1985 kaže, da je bilo v preteklem letu praktično za polovico manj nesreč pri delu. Lahko bi zapisali, da je ta podatek spodbuden, čeprav sta med vzroki za nesreče pri delu omenjena nesmotrn način dela in premajhna pazljivost.

Če kratko strnemo to področje, spoznamo, da bi se stanje lahko izboljšalo, seveda, če bi pri vsakdanjem delu namenjali več pozornosti varnosti in se bolj zavedali pomembnosti preprečevanja nesreč pri delu.

Zdravniški pregledi

V letu 1986 je bilo na zdravniške preglede napotenih 885 delavcev, od tega 711 v obratno ambulanto Aera in 174 v Zdravstveni center Celje in Žalec.

Poleg tega so opravili obdobje zdravstvene preglede v Dispanzerju za medicino dela, prometa in športa v Zdravstvenem domu Medvode tudi delavci iz medvoškega tozda.

Izobraževanje iz varstva pri delu in požarnega varstva

V preteklem letu so bile izvedene različne oblike izobraževanja v posameznih temeljnih organizacijah.

V vseh tozdih se je vedno izvajalo izobraževanje za novosprijete delavce.

Poleg tega pa so bila izvedena še izobraževanja:

- za vodilne in vodstvene delavce
- za delavce, ki delajo na delih s povečano varnostjo
- za vzdrževalce VN in NN naprav
- za vzdrževalce eksplozijsko zaščitnih naprav
- za posluževalce NN naprav
- za voznike motornih vozil
- za viličariste
- za pooblaščen osebe iz požarnega varstva.

Inšpekcijski pregledi

Vsako leto beležimo tudi več inšpekcijskih pregledov na različnih delovnih področjih. Tako je bilo tudi v letu 1986. Posamezne preglede in nadzor so opravili: republiški inšpektor dela (šestkrat), republiški sanitarni inšpektor, republiški požarni inšpektor (dvakrat) in inšpektor parnih kotlov.

Posamezni inšpektorji so poleg tega sodelovali še pri tehničnih pregledih novih objektov (Medvode, Grafika).

Varstvo pred požarom

Lani sta bila v delovni organizaciji dva začetna požara (Grafika in Kemija Celje), ki nista povzročila večje škode. Med rekonstrukcijo papirnega stroja v Medvodah je prišlo do manjših začetnih požarov, ki pa jih je dežurna požarna straža takoj pogasila.

V vseh tozdih in delovnih skupnosti so se redno izvajali pregledi ročnih gasilnih aparatov ter hidrantnega omrežja.

Kljub ugodnim rezultatom pa nas obdobje, praktično brez požarov, ne sme uspavati. Zato je potrebna še več-

ja skrb na področju teoretičnega in praktičnega usposabljanja in pričeli smo tudi s praktičnimi prikazi gorenja. V te aktivnosti so bili vključeni delavci tozda Kemija Celje in DSSS (le delno).

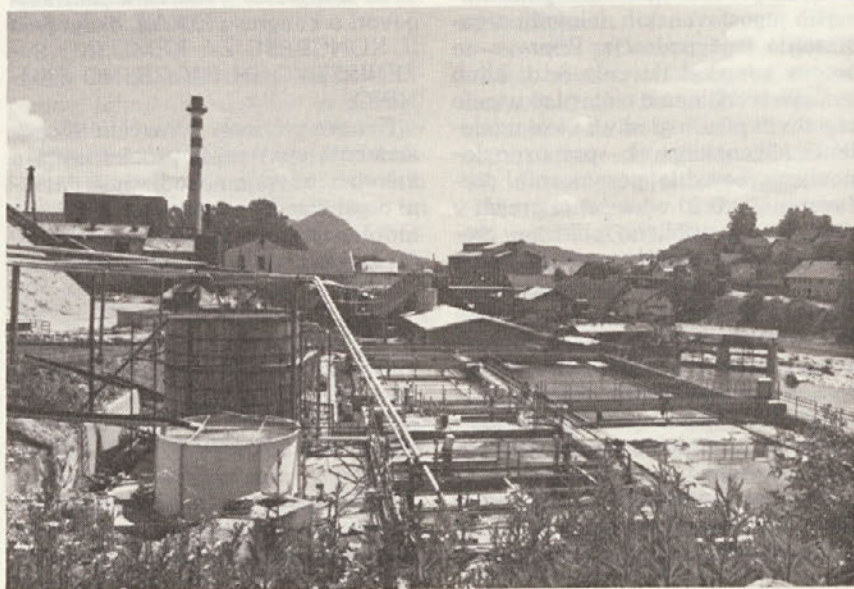
Ostale aktivnosti

Poleg vseh navedenih, so bile po posameznih tozdih izvedene še naslednje aktivnosti:

- pregledi delovnih priprav
- pregledi dvigal
- pregledi elektro instalacije
- pregledi delovnih in pomožnih prostorov
- meritve ekoloških razmer po obratih
- redna deratizacija in dezinfekcija
- pregled strelvodnih naprav
- razdeljevanje in uporaba osebnih zaščitnih sredstev.

Med nerealiziranimi nalogami iz preteklega leta ostaja izdelava Pravilnika o varstvu pri delu. Pravilnik bo poenoten za vse temeljne organizacije in delovno skupnost, skladno z republiškim zakonom in predpisi s tega področja pa ga bomo pripravili v letošnjem letu.

Andrej Mažgon

Vodočistilna naprava v našem tozdu tovarna celuloze in papirja - Medvode

POROČAMO O ...

II. Kongres za kemijsko inženirstvo in procesno tehniko

Zveza kemikov in tehnologov Jugoslavije pripravlja za svoje člane redna strokovna srečanja, občasno pa kongres za kemijsko inženirstvo in procesno tehniko. Prvi kongres je bil leta 1972 v Beogradu, drugi pa letos po petnajstletnem premoru v Dubrovniku. Cilji teh srečanj so: ugotavljanje razvojne stopnje te dejavnosti v Jugoslaviji, predstavitev dosežkov na posameznih področjih in seznanjanje z razvojnimi gibanji v svetu. Seveda pa moramo vsa ta razvojna spoznanja in usmeritve vključiti tudi v naše nadaljnje delo na tem področju.

V organizacijskem odboru za pravo drugega kongresa za kemijsko inženirstvo in procesno tehniko – vodil ga je Andrej Ocvirk, zvezni sekretar za energetiko in industrijo – so sodelovali predstavniki vseh pomembnejših jugoslovanskih delovnih organizacij s tega področja. Priprave na proces so potekale celo leto, kljub temu pa izvršilnemu odboru ni uspelo zagotoviti pisnih gradiv za vse udeležence (dejanski vzrok – prepozno dostavljena besedila posameznih predavanj). Tako so udeleženci prejeli v zborniku le približno polovico predavanj, ostala gradiva pa bodo dobili naknadno oz. takrat, ko bodo natisnjena. Delo kongresa je bilo ob tem delno osiromašeno, saj sta odločitev in izbira predavanja le z znanim naslovom, brez poznavanja vsebine, povzročali udeležencem precej težav, predvsem pri sodelovanju pri delu posameznih sekcij.

Na skupnem zasedanju so bile podane določene splošne ugotovitve in nakazani splošni razvojni trendi, kot – Položaj in vloga kemijskega inženirstva v strategiji razvoja procesne tehni-

ke, Kemijsko inženirstvo – sedanje stanje in smeri razvoja v prihodnje. Ob koncu kongresa pa so bile podane sklepne ugotovitve, nakazane so bile smeri nadaljnega razvoja in delo posameznih sekcij. Delo sekcij se je odvijalo v dvanajstih stopnjah in vsak udeleženec se je opredelil za delo v eni od sekcij, glede na svoj status pa je sledil tudi delu v drugih sekcijah.

Na predavanjih v sekcijah so predavatelji prikazali svoje delo na določenem področju in tudi rezultate. Tako v glavnem, kot tudi v sekcijem delu niso predavali le domači – jugoslovanski strokovnjaki, ampak tudi strokovnjaki iz tujine.

Na prvem kongresu se je pokazala nepovezanost med univerzami, oziroma inštituti pri univerzah in industrijsko sfero. Posamezna predavanja so bila zelo znanstveno obravnavana, oz. zelo praktičistično, in ob koncu je avtor seznanil poslušalce, kje je njihovo delo objavljeno, ali pa, da je bil izdelan naložbeni program in da je pri banki vložen kreditni zahtevek. Na letošnjem srečanju teh dveh skrajnosti nisem opazil.

Za vsa predavanja, ki sem jih poslušal, je bila značilna povezanost znanstvenega in aplikativnega področja, vsi problemi so se reševali v skupinah, v vsaki skupini so bili sodelavci raz-

ličnih specialnosti, skupine niso bile regijsko sestavljene, večina predavanj pa se je končala z ugotovitvijo, da so marsikje z uporabo določenih znanstvenih spoznanj in strokovnih aplikacij uspeli na obstoječih napravah poceniti proizvodnjo ob izboljšanju kakovosti izdelkov.

V delu sekcij je bilo zajeto celotno področje delovanja, od vzgoje in izobraževanja, zaščite okolja in varnosti pri delu, dokumentacije, posameznih procesov, sistemov prenosa toplote in konverzije energije, osnovnih raziskav, novih materialov, do uporabe računalnikov v kemijskem inženirstvu, s skupnim ciljem – izboljšati stanje na tem področju.

Menim, da so udeleženci na letošnjem kongresu lahko opazili veliko spremembo v načinu razmišljanja in ciljih in pristopih do reševanja problemov za doseganje boljših rezultatov, kot na prvem kongresu.

Menim pa tudi, da naši dejavnosti v Sloveniji zmanjkuje poleta, da se drugod v Jugoslaviji vlagajo veliki naporji za doseganje ugodnih rezultatov in da se je industrija uspela povezati z znanstveno – raziskovalnimi institucijami, oziroma njihovimi potenciali ali pri razreševanju svojih življenjsko pomembnih problemov.

–K.F.–

Dva kongresa v Dubrovniku

Tokrat objavljamo prispevka o dveh kongresih v Dubrovniku. Prvi govori o kongresu FINAT, drugi pa o II. KONGRESU ZA KEMIJSKO INŽENIRSTVO IN PROCESNO TEHNIKO.

Ker gre pri obeh za razčlenitev pomembnih vprašanj in problematiko, s katero se ukvarjamo tudi v naši delovni organizaciji ter krajevno in deloma tudi časovno povezanost, smo se odločili za skupno objavo obeh člankov.

FINAT/FÉDÉRATION INTERNATIONALE DES FABRICANTS TRANSFORMATEURS D'ADHÉSIFS ET THERMOCOLLANTS SUR PAPIERS ET AUTRES SUPPORTS)

FINAT je svetovna organizacija, ki združuje proizvajalce samolepilnih in termolepilnih materialov, etiket in pripadajoče strojne opreme. Ustanovljena je bila 7. novembra 1958 v Pari-

zu, njen cilj pa je pospeševanje uporabe samolepilnih in termolepilnih materialov na različnih področjih. Sedež organizacije je v Haagu na Nizozemskem.

V FINAT je vključen okrog 300 članic iz 30 držav. Iz Evrope – Avstrija, Belgija, Danska, Finska, Francija, ZR Nemčija, Grčija, Irska, Italija, Nizozemska, Norveška, Portugalska, Španija, Švedska, Švica, Velika Britanija, Jugoslavija; iz Azije – Hong Kong, Japonska, Malezija, Tajvan; iz Amerike – Kanada, ZDA, Brazilija; iz Afrike – Egipt, Turčija, Južna Afrika ter Avstralija in Nova Zelandija.

Naš tozd Grafika je član organizacije od leta 1981; do letošnjega leta, ko se je v FINAT vključil tudi Muflon iz Radeč, smo bili edini predstavniki Jugoslavije.

FINAT je organizacijsko sestavljen iz upravnega odbora in štirih komitejev:

- a) komite proizvajalcev etiket
- b) tehnični komite
- c) komite za marketing
- d) komite proizvajalcev materialov

Vsako leto FINAT organizira seminar s področja tehnologije oz. trženja samolepilnih materialov in etiket v Amsterdamu, kjer predstavijo vse novosti s tega področja.

Prav tako se vsako leto člani te organizacije sestanejo na kongresu, ki je v enem izmed znanih svetovnih letovišč. Letos je bil že drugič izbran Dubrovnik.

Program kongresa 1987

Strokovni referati:

1. Samolepilni proizvodi in inudstrijski uporabi (P. Hadberg, Fasson, Belgija)

2. Samolepilni materiali na nepapirni osnovi (M. Bokson, Ultramark, VB)

3. Kako izbrati identifikacijski sistem pri končnem porabniku? (W. Grebel, Nizozemska)

4. Uspešen marketing – mix (M. Bloom, Stampiton tabels Ltd., VB)

5. Zahodnoevropsko tržišče samolepilnih materialov (M. Ward, Samuel Jones, VB)

6. Trendi v industriji samolepilnih materialov (B. Topliss, predsednik komiteja za marketing)

7. Promocija in profil (P. Enderle, Belgija)

8. Rotacijski sitotisk (Künzle, Ferd. Rüesch, Švica)

9. UV sušenje (D. Harbourne, FSC, ZDA)

10. Flexo barve na vodni osnovi (Nordmark, G-Man, Švedska)

11. Uporaba elektronskega sistema pri oblikovanju, sestavljanju in proizvodnji (P. Bergmans, NSC, Belgija)

12. Silikoni in vloga nove tehnologije v razvoju tržišča SM (C. Brooke, Dow Corning, Belgija)

13. Označevanje v maloprodaji (g. Verwarde, Ets. Prowogros, Francija)

14. Sistem proizvodnje varnostnih etiket (T. Purdum, 3M, Belgija)

15. »Spreminjajoč obraz glavne ceste« (J. T. Poppleton, Marks & Spencer Ltd., VB)

Bistvene značilnosti, ki izhajajo iz navedenih referatov, so naslednje:

– rast nepapirnatih osnov pri proizvodnji etiket s tendenco, da ta delež doseže 20 %

– širitev možnosti tiska glede na nove tehnologije – UV sušenje

– računalniška obdelava trgovin z uporabo paličaste kode v bistvu spreminja informacijo. Iz cenovne etikete se prehaja na etiketo s precej več informacijami (naročanje, spremljanje zalog, priprava embalaže pri dobavitelju, lasersko tiskanje etiket).

– novi trendi v metodah trženja, predvsem večja segmentacija in specializacija

– nove tiskarske tehnike, kot npr. sitotisk na rolo

– na področju proizvodnje samolepilnih materialov pocenitve podložnih papirjev, z željo prehoda na recikling in s silikoniziranjem, kjer bi se bistveno znižala temperatura nanosa. Firma DOW CORNING obljublja lepila, ki bi se jih apliciralo na normalni temperaturi.

Nove tehnike omogočajo tudi vse več kombinacij večslojnih etiket.

Nekatere dodatne ugotovitve v neformalnem delu:

– večina svetovnih proizvajalcev etiket je usmerjena k domačemu trgu
Primer: Norprint, Ko-pack.

– samolepilne vinske etikete so uspele le v Avstraliji in pri resnično najdražjih francoskih vinih

– pojavlja se ugotovitev, da je ta način označevanja proizvodov ekološko zelo problematičen, smeri razvoja pa bodo upoštevale prizadevanja za čistejšo okolje

– v najkrajšem času moramo rešiti nadaljnjo usodo klešč.

FINAT vsako leto pripravi tudi tekmovanje proizvajalcev samolepilnih in termolepilnih etiket v določenih kategorijah. Prijave zbirajo, ob vplačilu manjšega zneska, do konca februarja, rezultate pa razglasijo na kongresu.

Letos smo na tem tekmovanju sodelovali že drugič tudi mi, in sicer s prijavi v treh kategorijah.

V zelo močni mednarodni konkurenci je Aero prejel dve nagradi:

– nagrado zmagovalca za kombinacijo neskončnega obrazca in samolepilne etikete in

– posebno priznanje za opozorilno etiketo (»POZOR«). Nada Plauc

RAST YU '87

Na razstavi izumov, tehničnih izboljšav in novosti RAST YU na Reki je sodelovalo veliko slovenskih delovnih organizacij. Razstava je bila odprta od 28. maja do 5. junija.

Na 15. jugoslovanski razstavi izumov, tehničnih izboljšav in novosti RAST YU na Reki je bilo predstavljeno več kot 650 novosti. Največ izboljšav in novosti 456 – je bilo iz delovnih organizacij, aktivni izumitelji so predstavili 56 izumov, samostojni izumitelji 25, iz šol in inštitutov je prišlo 19 novosti, razstavljalci iz tujine – ZSSR, ČSSR, Madžarske, Poljske in DR Nemčije – pa so razstavljali 96 izumov in novosti.

Med razstavljalci je bilo veliko slovenskih delovnih organizacij, med pokrovitelji razstave pa tudi celjska občinska raziskovalna skupnost. Celjske delovne organizacije so se predstavile na skupnem razstavnem prostoru in vzbudile precej pozornosti, saj so prikazale inovacijsko dejavnost v svoji občini. Seveda pa je vsaka

posamezna delovna organizacija – Aero, Emo, Cinkarna, Železarna Štore, Libela in Razvojni center – predstavila svoje največje dosežke na inovacijskem področju. Na skupnem razstavnem prostoru so se predstavili tudi mladi raziskovalci iz Tehniškega šolskega centra »Maršala Tita« iz Celje.

Delovna organizacija Aero je na letošnji razstavi predstavila:

– izum – »Prekucnik za papirne zvitke«

– razvojno raziskovalni dosežek – »Aerodouble«

– tehnično izboljšavo – »Transportni vozček« in

– novosti pri neskončnih obrazcih.

Med obiskovalci razstave so naši inovacijski dosežki poželi veliko zanimanje. In da so bili tudi pravilno izbrani, pa kaže zlata plaketa RAST YU '87, ki smo jo prejeli za »Prekucnik«.

V sredo 3. junija 1987, smo pripravili tudi Dan Celje. Razstavljalcem in obiskovalcem smo predstavili naše mesto ter razvojne in inovacijske dosežke Aera, Ema, Cinkarne, Železarne Štore, Libele in Razvojnega centra. Za kratek čas je ta delovni pogovor obiskal tudi predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Zvonimir Hrabar.

»Dežurnim delavcem« na razstavnem prostoru so za popestritev poskrbeli udeleženci strokovnih ekskurzij iz domačega kraja. Člani DIATI Aero Celje pa so si razstavo ogledali v soboto, 5. junija.

Angelca Hudej

Priznanje našim, voznikom

Na letošnjem sejmu avtomobilizma, ki je bil maja v Beogradu, so predstavniki našega Prevoznega parka prejeli priznanje Zavodov Crvena Zastava za vzorno vsakodnevno vzdrževanje vozil in preventivno vzdrževanje le-teh. Priznanji sta prejela Slavko ZAGORIČNIK, vodja prevoznega parka in Tone STOPINŠEK, voznik tovornega vozila Zastava OM.

Z obema sodelavcema smo pripravili razgovor, saj nas je zanimalo, kako poteka delo v našem prevoznem parku.

Slavko ZAGORIČNIK je povedal, da smo dolgoletni uporabniki Zastavinih vozil, in da v tej službi ves čas skr-

bijo za tipiziranje prevoznega parka. Ena od osnovnih dolžnosti vsakega voznika je skrb za preventivno vzdrževanje vozila, tako da, kot udeleženci v cestnem prometu, ne ogroža prometne varnosti. Poleg vestnosti voznikov je morda to eden od glavnih razlogov, da v našem prevoznem parku še ni bilo hujših prometnih nesreč. Slavko je povedal še to, da je bilo izrečenih tudi več ustnih pohval ob rednih tehničnih pregledih zaradi rednega vzdrževanja naših vozil. Sicer pa si stalno prizadevajo, da so prevozi našega blaga poslovnim partnerjem ter surovin in materialov našim proizvodnim tozdom hitri, in da so vozila tudi racionalno izrabljena (prevoz tovorov v obe smeri). S takšnim – racionalnim izkoriščanjem vozil so ustvarili tudi ostanek dohodka.

Vse to pa lahko dosežemo le z dobrimi vozniki.

Eden od njih, Tone STOPINŠEK, je zaradi svojega prizadevnega dela in nenehne skrbi za vozilo Zastava OM, ki ga sicer upravlja, prejel osebno priznanje Zavod Crvena Zastava.

Pri prevozih skrbi za to, da ima čim manj zastojev, da je vozilo vedno čisto in urejeno (zato ga v prevoznem parku lahko večkrat srečamo že veliko pred šesto uro zjutraj) in za previdno in varno vožnjo, kljub vse slabše vzdrževanim cestam.

Tonetu Stopinšku za prejeto priznanje iskreno čestitamo!

Naše čestitke pa veljajo tudi vsem delavcem našega prevoznega parka, ki so s svojo skrbjo za vozila in previdno vožnjo Aeru »prislužili« priznanje. Vsem skupaj želimo SREČNO VOŽNJO!

Dora Rovere

Kako premagati odpor proti novim idejam?

Zadnjič sem skoraj dobil brco v debati, češ, saj ideje so, vendar skoraj nikogar ni, ki bi jih realiziral. Da. Veliko je razlogov, zakaj se ljudje upirajo idejam. Pripravite se na to. Upor je dobro znana tradicija.

Že sto let, vendar žal ne naš, ameriški patentni sistem zatrjuje, da bi vse, kar je že bilo inovirano, lahko spet inovirali. Torej, ni kombinacije, ki je ne bi zamenjala druga. Spomnimo se Kopernikovega nauka, zaradi katerega je bil Galileo Galilei pred inkvizicijo. Le-ta si ni mogla dovoliti popravka svojega nauka, po katerem je bila Zemlja središče našega osončja. Spomnimo se Kolumba, ki je odkril Ameriko. Težko je priznal, da je bil v Ameriki, saj je iskal Indijo.

Že ta dva primera kažeta, da je ideja posebej pripravljen namen in z njim povezana pripravljenost. Da idejo sprejmemo takšno, kot je, je bolj izjema, kot pravilo. Zato se ne bi smeli razburjati, če nasvet ali ideja nista sprejeta z navdušenjem in ne izpostavljammo se v bran z žaljivkami.

Poglejmo nekaj razlogov, ki razplamtevajo odpor proti idejam. Spoznali bomo, da obstajajo tudi načini, ko ljudi pripravimo, da idejo sprejmemo z navdušenjem.

NE INOVIRAJTE TUKAJ!

Veliko več idej bi bilo sprejetih, če ne bi bile inovirane v hiši. Predstavljajte si, da ste dobili nalogo, da v ob-

ratu zmanjšate porabo električne energije. Pričeli ste iskati mesta, kjer je poraba največja. Pri tem vašem delu so ljudje okoli nas postali manj srečni. To vas preseneča, saj iščete boljše rešitve za vse skupaj. Zato se soočite z NEINOVACIJSKIM SINDROMOM. No, da luči ugašamo med malico, smo se že navadili. Da »šarimo« po proizvodnji ... pa morda manj.

Za trenutek se ustavite in pomislite, kako se počutijo ljudje, ki v obratu delajo že dvajset let. Trdno so prepričani, da je njihov način dela – pravi način in zagotovo tudi najbolj pameten. Zamerijo vam, ker ste prišli mednje, da bi jih »učili«. Seveda, tudi sami želijo biti učinkoviti in ob vaši izboljšavi bodo vzradoščeni le, če boste dovolj diplomatski.

Poglejmo še en primer. Greste v oddelek, ker vas je Marko obvestil o svojem velikem tehničnem problemu, ki ga mora razvozljati. Po »zadostnem« razgovoru ste zaključili, da je problem nerešljiv in ga pozabili. Nenadoma pa, v soboto zjutraj, spoznate rešitev. Težko čakate do ponedeljka, da bi Marku razložili svojo idejo. Ne bo vas sprejel. Zakaj? Marko je problem opazil pred enim letom. Napisal je poročilo s predlogi in vodstvo jih je odobrilo. Toda, joj, njegove ideje so bile napačne. S poskusi je kljub temu nadaljeval, češ, da so se mu v proces vrinile določene napake. Zaradi pomanjkanja časa pa naj te napake odpravi kdo drug.

In zdaj nazaj v svojo kožo. Vi ste »autsajder«, ker ste s problemom živeli kratak čas in dali enostavno rešitev. Da to lahko storimo na obstoječi opremi in z malimi spremembami, pomeni, da je bil tisti, ki se je s problemom ukvarjal, šibak. Toda, kaj bi se zgodilo, če

bi bila rešitev malo manj zapletena? Na vas Marko ne bi računal še sto let.

Kadar ljudje govorijo o problemih, ni nujno, da želijo pomoč ali predlog. Lahko so motivirani tudi drugače. O problemih govorijo samo zato, da bi naredili vtis, da so bili izredno uspešni, ali pa, da je bil problem izredno zapleten. Ne gre jim za to, da resnično želijo dober nasvet ali pomoč. Takšni ljudje so trdi pri reševanju problema. Torej je sindrom – »NE INOVIRAJTE TUKAJ«, sindrom »JAZ IMAM PRAV«. Ta je bolj uglajen in prav tako vključuje miselnost: Drugi nimajo prav. Zato bosta vsaka ideja ali nasvet hladno sprejeta, ali celo zavrnjena.

Druga varianta je igra »NIČ-VSO-TA«. Zmagal sem jaz, ti si izgubil. Ta sklep počiva na majavi domnevi, da morajo biti vedno prisotni zmagovalci in poraženci. Zapomnimo si! Rivalstvo prinaša manj idej, kot pa jih daje sodelovanje. Porazenec nima možnosti, da bi zmagal, če je sodelovanje igrano. Tam, kjer sta prisotna razumno pogajanje in zmerno obnašanje, je zagotovljeno, da je celota močnejša od vsote posameznih kreativnih prispevkov (spomnimo se sinergijskih učinkov).

Raziskali smo nekaj mehanizmov odpora in zdaj pogledajmo še način, kako lahko dosežemo, da bo ideja sprejeta. Osnovno vodilo pri tem je, da pripravimo ljudi, da je vaš uspeh tudi njihova zmaga.

NE PRODAJAJTE IDEJE, NAJ JO KUPIJO!

Vaše možnosti za prodajo ideje so večje, če dosežete, da bo potencialni kupec zaskrbljen zaradi nakupa. Dobre ideje se vedno dobro prodajajo. Zato je potrebno »obdelati« tistega, ki ideje kupuje.

Preden napišete koristni predlog, najprej predstavite svoje poglede, kako bi proces (inovacija) moral teči. Povabite vse, ki jih vse to zanima, v laboratorij ali k stroju in prikažite proces.

Predlog naj vsebuje stvarno in natančno razlago. Razložite vse oblike predloga in poudarite, da še vedno dvomite, če bo ideja tržno zanimiva.

Je ta ideja za vas zanimiva? Bi vi lahko svetovali ostale pogoje, materiale ali opremo? Poskusimo še to! Ali boste pretehtali zadevo, ali se boste raje kar odločili za nakup? To so vprašanja, ki jih zastavljate. Zagotovo vam bodo zaupali.

Iščite predloge, pozitivne namene in bodite živahni... če niste pomembna osebnost. Samo namignite in to bo zapeljalo druge, da se bodo precej ogreli za vas. In oni naj naredijo prvi korak. Ne bojte se, da je načeta vaša originalnost, če se posvetujete. Nasprotno, zaupajte in uspeh bo tu.

KOMU POVEDATI?

Način, kako predstavite svoj predlog, je zelo pomemben. To lahko storite neposredno. Predlog pošljite referentu za inovacije, ali pa ga naslovite vodstvu, ki vam bo omogočilo realizacijo, če ne drugače, po formalni poti. Za izvršitev nekaterih delov bodo odgovorne posamezne službe. Poznamo še en način. Predlog vključite v razvojni plan. Vendar je ta odločitev manj učinkovita. Najboljša je prva. Še zlasti pa je to pomembno takrat, če pri vodilnih uživate zaupanje, sicer lahko naletite na zavrnitev. Morda tudi zato, ker ste spregledali nekaj, s čemer je seznanjena operativa. Če se pogovorite z njimi, vam bodo dali možnost, da predlog popravite.

Zakaj istočasno ne bi storili nekaj drugega? Dozdevno, iz drugega razloga, modificirajte izdelek v nekaj drugega ali vnesite drugačen tip kakšne sestavine. Ljudje bodo spoznali idejo in priznati bodo morali vaš »skriti« predlog.

Če vas praksa vodi v nezanesljiv položaj, da je ideja sicer neoporečna, se poskusite posvetovati tudi z ljudmi, ki so odgovorni za prihranek.

Težko si je pridobiti podporo in zaupanje drugih, zapravite ju zlahka. Če zaradi predloga pridete v konflikt, bodite taktični. Če boste poskušali osmešiti ostale udeležence v procesu, boste slej ko prej trdo na tleh.

Predložite resnična poročila. Vzdržite se pripomb, kot so: »To je preseženje. Čudno, da tega prej ni nihče opazil«. Lahko pa rečete: »Nevarnost, da ni idej, bi bila manjša, če bi bilo prisotno strokovno vodstvo«.

Izogibajte se negativnim ocenam za druge ljudi. Morda uživate zaupanje in škoda bi ga bilo zapraviti. Tudi širokoustiti se vam ni treba, zlasti na račun svojega uspeha. Ne govorite na sestankih, kako enostavno je bilo rešiti problem, ki je bil v obratu že leta.

Predsednika boste prej prepričali, če rečete, da je rešitev problema rezultat dobrega sodelovanja, da imate z odborom še nekaj programov, s katerimi bodo rešena resnično rizična področja ipd. Ne uničite reputacije ostalih s tem, ker ste tako prepričani vase. Končno ste rezultat okolja, brez katerega tudi ne bi bilo vaših uspehov.

SOAVTORJI IN SOUDELEŽENCI?

Neposredno sodelujte s tistimi, ki se zanimajo za probleme. Zakaj ne prosite sodelavca, da pregleda vaš predlog in postane soavtor? Bolje se bo počutil in vaše ideje ne bo odklanjal zgolj iz ljubosumja. Še več, vaš predlog bo dopolnil s svojimi idejami. Enako se obnašamo pri patentih. Če ste pokazali, da ste pripravljeni deliti, in to tudi storite, ste vzpostavili dober stik za sodelovanje. Kajti sodelovanje je pomembna prvina ustvarjalnih ljudi! O tem govori naš patentni sistem (tokrat ne ameriški) na svojstven način. Takole pravi: Kdor pomaga pri realizaciji, ne more biti soustvarjalec patenta.

Če ste se spotaknili ob nekaj večjega, zahtevnejšega, dražjega, poskusite poiskati dobrega sponzorja za svoje delo. Skupina vodij ni dovolj, to vam lahko da le direktor, ki po svoji funkciji lahko razporeja tudi riziko. V skrajnem primeru lahko predlog »podtaknete« svojemu sodelavcu, če je ovira vaše ime. Poiščite stranski vhod, če so glavna vhodna vrata zaprta.

Sicer pa ne upravljajte svojega dragocenega časa. Ovira je lahko ideja, ki preži nekje drugje. V preteklosti je bilo kraljestvo revolucionarnega razvoja domovina rezultatov velikih junastev – tudi pri oblikovanju znanosti.

Mi lahko gradimo le na osnovi teh rezultatov.

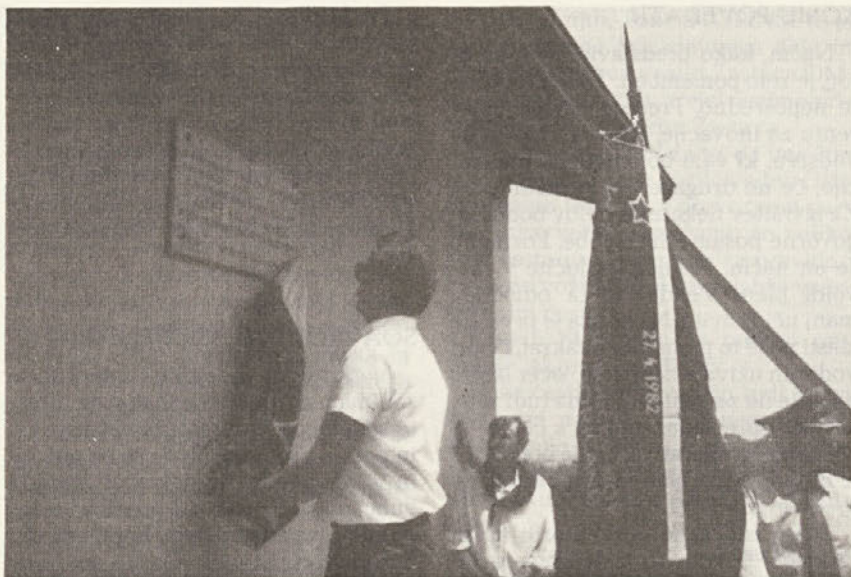
Emil Pukmeister

Spominska obeležja so pomnik pretekle zgodovine

Delavci Aera – tozda Tovarna celuloze in papirja Medvode smo kot pokrovitelji, skupno s preživeli borci. V. Gorenjskega bataljona, v počastitev 4. julija – Dneva borca, odkrili spominsko obeležje na Kremancah v Renčah pri Novi Gorici, v spomin na padlega borca JANEZA KALANA – KOSCA, po katerem nosi ime šola na Topolu

pri Medvodah. Naša tovarna je tudi pokrovitelj te šole.

JANEZ KALAN se je rodil 20. maja 1920 v revni delavski družini, v Vašah pri Medvodah. Tako oče kot sin sta delala v Tovarni celuloze v Goričanah. Janez je delal v obratu pinotan do marca 1942, ko je odšel v partizane. Že pred odhodom v partizane je v širšem medvoškem okolišu organiziral osvobodilno fronto in zbiranje orožja za partizane. Kot partizan je nadaljeval z organiziranjem odpora in bil jeseni leta 1943 imenovan za organizatorja in komisarja VOS-OF za Gorenjsko. Ko so se spomladi leta 1944 sku-

Kje in kako bodo letos letovali delavci iz medvoškega tozda?

Čas dopustov je pred nami in nekatere sodelavce sem povprašala, kam se bodo letos odpravili na dopust in kaj menijo o višini regresa, ki smo ga že prejeli. Delavcem našega tozda je na voljo več počitniških zmogljivosti, dvanajst prikolic, tri garsonjere, brunarica v Čateških Toplicah in počitniški dom na Rovtarici. Povpraševanje za letovanje v njih je tudi letos veliko. Vsako leto se zgodi, da nekaj delavcev ne more letoovati takrat, ko si želi, veliko je pa tudi družin s šoloobveznimi otroki. Zato je v juliju in avgustu vsem zeres težko ustreči.

MILAN TEHNOVNIK – orodjar

Vsako leto doslej sem bil na dopustu na morju. Običajno sem letoval v Počitniškem domu Aera na Velem Lošinj in tudi v času, ki mi je ustrežal. Letos pa vse kaže, da z mojim dopustom žel ne bo nič. Sem invalid in sam ne morem na morje, žena pa zaradi družinskih obveznosti ne bo mogla z menoj. Poleg invalidnosti sem tudi astmatik, zato bi zelo rad šel na morje. Upam pa, da bom lahko med počitni-

eam kakšno soboto ali nedeljo odšel na Rovtarico v naš počitniški dom, saj mi bo tudi ta sprememba koristila.

Naj omenim, da poleg boleznin in invalidnosti delam v zelo nezdravem okolju, saj je skladišče orodjarne v novem vzdrževanju brez svežega zraka, oziroma brez kakršnekoli prezračevalne naprave, to pa še dodatno slabo vpliva na moje zdravje.

MARIJA BERTONCELJ – blagajničarka

Doslej smo letovali v tovarniški prikolici na otoku Krku, Pagu in Rabu. Za spremembo gremo letos na otok Cres. Letovanje v prikolici mi je všeč, čeprav grem na dopust predvsem zaradi otrok ter spremembe okolja in podnebja. Vendar je tak način letovanja primeren za skromne ljudi, saj v prikolici ni pravega udobja, predvsem pa ne za ženo – gospodinjino, ki mora vsak dan kuhati še okusnejšo in pestrejšo hrano kot doma.

Pred leti, ko sva bila z možem še delavca v proizvodnji, sva si družinski dopust lahko privoščila prek potovalne agencije. Zdaj, ko sva ob delu končala srednjo šolo in sva na solidnih delovnih mestih, pa si počitnic v hotelu ne moreva več privoščiti.

Regres za dopust je ob sedanjih visokih cenah očitno prenizek.

VINKO ŠIMNOVEC – pomočnik vodje kovinarske delavnice

Na dopust grem v Črvar, v počitniško stanovanje Slovenijalesa. V Črvar-

pine VOS združile v II. brigado vojske državne varnosti, je bil postavljen za komisarja V. Gorenjskega bataljona VDV, kasneje pa III. bataljona, ki je deloval na Primorskem, v okolici Gorice. Blizu Renč je bil težko ranjen in da ne bi padel v roke sovražniku, si je sam vzel življenje 8. aprila 1945.

Spomin na Janeza Kalana – Kosca so oživel bivši borci in učenci šole Topol. Slovesnosti so se udeležili tudi italijanski partizani, ki so se skupaj z našimi borili za svobodo.

Predsednik delavskega sveta tozda Medvode je odkril spominsko ploščo padlemu komisarju Janezu Kalanu – Koscu in obeležje predal v trajno varstvo Lovski družini iz Renč.

Po zaključni slovesnosti so zbrani borci in udeleženci spominske slovesnosti obujali spomine ob partizanskem golažu. K. Dovč

ju sem že bil in všeč mi je predvsem zato, ker je stanovanje udobnejše od prikolice.

Regres pa je za današnje razmere očitno prenizek – oziroma regres sploh ne bi bil potreben, če bi vsi imeli solidnejše osebne dohodke.

BOŽENA GABER – analitik

Letos bom z družino drugič letovala v tovarniški prikolici na Krku. Ker letovanje v prikolici ni prav udobno, si poenostavim – manj se ukvarjam z gospodinjstvom in več se posvečam otrokoma, ki se morja zelo veselita. Menim pa, in tudi moje sodelavke se z menoj strinjajo, da pravilnik o uporabi počitniških zmogljivosti v naši tovarni ni najbolje urejen. Ugotavljamo, da imajo delavci z daljšo delovno dobo prednost pri letovanju pred mlajšimi družinami s šoloobveznimi otroki in to predvsem med šolskimi počitnicami. Regres za štiričlansko družino pa ni previsok.

OLGA SARALIJA – telefonistka v Aeru, zaposlena pri Varnosti

Lani sem z družino letovala v Maredu, kjer ima naša DO počitniška stanovanja. Bilo mi je zelo všeč in zato sem se tudi letos odločila za Maredo. Regres v naši DO je zelo majhen, vendar pa je bivanje v stanovanju ali prikolici dokaj poceni. To je v današnjem času tudi edini način letovanja, ki smo mu finančno še kos. Pred petimi leti smo si dopust še lahko privoščili v hotelu, danes pa to ni več mogoče.

Cveta Robas

KULTURA IN USTVARJALNOST

Umetnost – je plemenitenje človekovega duha

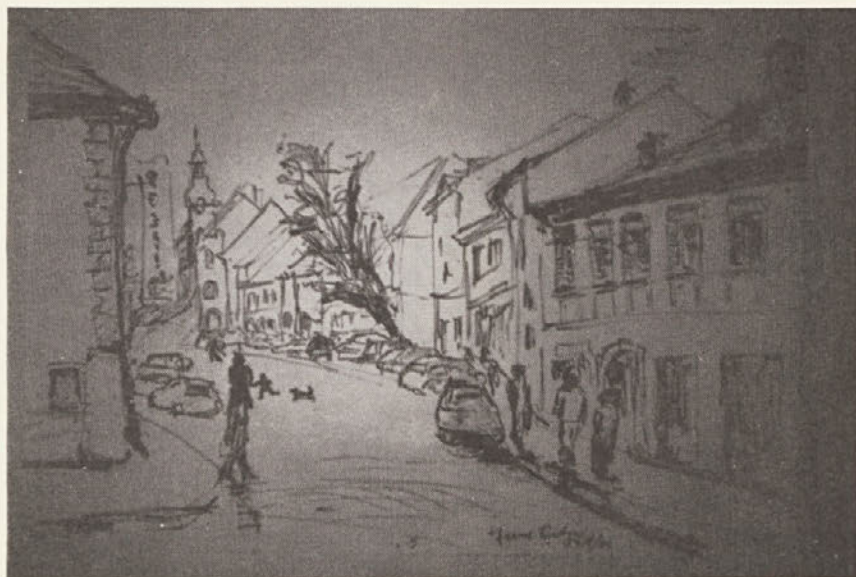
Jure Godec je član skupine likovnih amaterjev Aero in član dveh društev likovnih amaterjev – celjskega in velenjskega. Za Jureta lahko zapišemo, da je slikar, ki s svojimi deli ni nikoli prav zadovoljen in vedno znova išče novo znanje in spoznanja na slikarskem področju. V letošnjem letu je bil zelo uspešen, saj je za svoje slikarsko delo prejel kar dve odličji. Med 22. in 27. junijem se je udeležil slikarske kolonije, ki jo je organizirala delovna organizacija Slovenija ceste tehnika – SCT v svojem počitniškem domu ob morju. SCT je organizirana v dvaindvajsetih tozdih in vsako leto eden od tozdov pokriva stroške kolonije, na kateri se srečajo najboljši slikarji – amaterji.

Predloge udeležencev pripravi Zveza kulturnih organizacij Slovenije, v ožji izbor pa pridejo slikarji, ki so se uvrstili na republiško razstavo, ki jo pripravi omenjena organizacija. Kolonija ima tudi študijski značaj in povabijo ugledne akademske slikarje, ki so obenem tudi mentorji. Letošnje ustvarjanje na koloniji je bilo namenjeno temi – slovenska obala in vasi v Istri ter primorski človek.

Jure je prejel nagrado za akvarel – Hrastovlje, velikosti 700 x 500 mm.

V začetku julija je sodeloval na rudarski slikarski koloniji v Titovem Velenju, ki jo vsako leto organizira Rudnik lignita Velenje v počastitev rudarskega praznika. Na koloniji je prejel drugo nagrado za akvarel – svetloba.

Sicer je bila kolonija letos že osmič, njena tema pa je rudarjenje posledice le-tega in seveda rudar in njegovo življenje.

Jure Godec meni, da bi lahko tudi v Aero pripravili podobno kolonijo, slike, ki bi jih ob takšni priložnosti odkupili, pa uporabili za poživitev naših počitniških objektov.

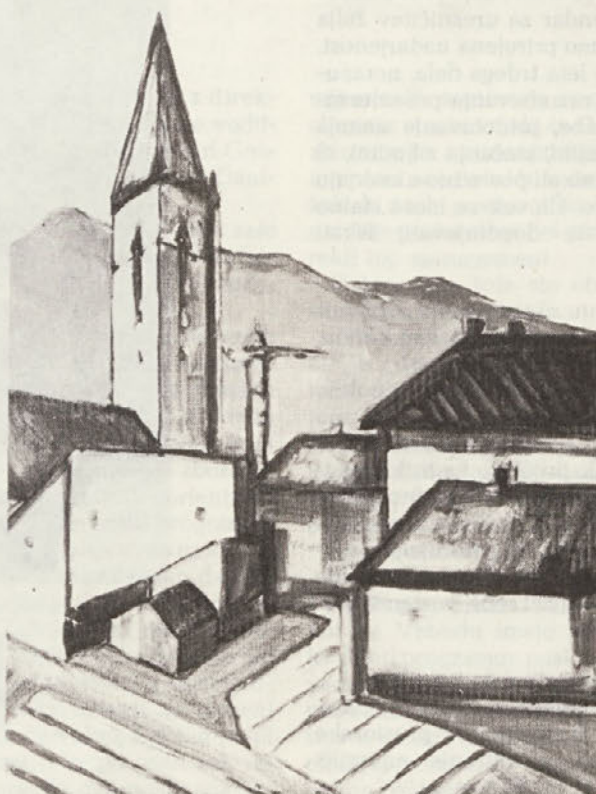
Pred zaključkom najinega klepeta sem mu zastavila še običajno vprašanje: Kaj pomeni slikarstvo za tvoje življenje? Slikanje mu seveda pomeni zelo veliko, saj ima slikarstvo v življenju človeka, tako pravi Jure, podobno funkcijo kot glasba. Slikarstvo in kiparstvo bogatita in plemenitita človekov duh in življenje, ki bi se sicer brez kulture osredotočilo na golo pridobivanje materialnih dobrin. S slikanjem poskuša premostiti svoje vsakodnev-

ne stiske in težave in jih prenesti v likovni izraz tako, da je vsakomur dostopen.

Mimogrede lahko zapišemo še kanček naše zgodovinske resnice. Amaterska ljubiteljska kultura v Sloveniji je že nekdanj imela veliko vlogo in je pomenila pri potrjevanju narodne biti in zavesti, kot nadomestilo za vse težave, s katerimi se je slovenski človek srečeval v posameznih zgodovinskih trenutkih.

Aero bi vsekakor lahko bolj spodbujal razvoj posameznih kulturnih dejavnosti in pri tem imel pomembnejšo vlogo, kot jo ima.

–DR–

Prenos fantazije v delo – zadovoljstvo

Ne samo industrija, ampak tudi posamezniki so ponesli ime Medvode v svet. Franc ROTAR – akademski kipar je eden izmed njih. Rodil se je leta 1933 v Ljubljani. Po končani šoli za oblikovanje je študiral kiparstvo na Akademiji za likovno umetnost. S štipendijo Prešernovega sklada se je leta 1962 izpopolnjeval v umetniški livarni v Veroni, s štipendijo sklada Moše Pijade pa leta 1968 v Parizu. Kot svobodni umetnik živi in dela v Medvodah, kjer ima od leta 1966 atelje. Zadnja leta pa veliko ustvarja tudi v Italiji.

Naključno srečanje je bila priložnost za najin pogovor.

Pravijo, da se umetnik rodi, da bi lahko s svojo spretnostjo v umetnino pričaral samosvojo osebnost, polnosti celo življenje. Ali je tudi z vami tako?

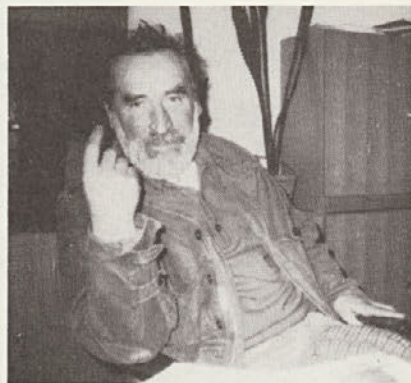
Igra, predvsem pa otroška, je nekaj najlepšega v življenju. Imel sem srečo, da sem jo lahko podaljšal, da je do danes nisem prekinil. Prenašanje svoje domišljije v delo šele daje pravo zadovoljstvo. Vendar za uresničitev želja ni dovolj samo prirojena nadarjenost. Potrebna so leta trdega dela, nerazumevanja in razumevanja posameznikov in družbe, pridobivanje znanja doma in v tujini, srečanja z ljudmi, ki se neposredno ali posredno ukvarjajo z umetnostjo. Človek se mora stalno izpopolnjevati, dopolnjevati, iskati svoj cilj.

Kot študentu so vam prerokovali prihodnost po vzorcu prof. Zdenka Kalina. Vendar ste izbrali drugo smer?

Vsakemu študentu, ki ljubi poklic oziroma delo, je zelo prijetno, če ima dober stik s profesorjem, ki ni le profesor, ampak prijatelj, vrstnik, predvsem pa vzornik. Toda nujno je, da ubereš svojo pot. Umetnost se ni ustavila na eni točki, ne oblikuje je posameznik. In če k ustvarjanju umetnine primakneš vsaj del sebe, postaneš njena celota.

Sinonim za vaše delo je krogla.

Krogla je najbolj zanimivo geometrijsko telo. Izraža največ prostorske imaginarnosti – notranje energije. Energija pa je vir življenja.

Ko opazujemo odprtost, grob poseg v notranjost krogle, čutimo njeno dramo. Zakaj ste jo odpri?

Vsi posegi v kakršno koli stvar imajo dvojen pomen – atmosfera zunanje in notranje energije. Ko pa se ta razbije, je dramatično. Tudi rojstvo je trpljenje, prinaša pa toliko zadovoljstva, da je trpljenje poplačano. Ta razrez – izbruh energije – je dejansko likovna vizija, ki je prisotna v mojem življenju in delu.

Razgalili ste kroglo in zdaj jo zapuščate?

Ne zapuščam niti krogle niti druge oblike. Iščem tragedijo energije v kocki, krogli, prostorsko gledam na kiparstvo. Le zunanost se spreminja. Vse kar je likovno zanimivo, ne glede na obliko in zunanost, me privlači (tudi kamen v vodi, stena, dvorišče – vse to so likovna doživetja). Obremenjen sem z vplivom narave, ki mi daje im-

pulze. Kako pa jo izrazim, je stvar trenutnega navdiha.

Kakšen pa je odnos družbe do umetnika? Ste razočarani?

Odnos do umetnika je stvar predhodnosti in prihodnosti. Človek je lahko vedno v konfliktu, če ni v vrtincu dogajanj.

Kultura je narodu prisotna zato, da se narod sploh lahko predstavi svetu. Slovenski narod – s svojo ustvarjalno občutljivostjo – se svetu predstavlja kot zelo zanimiv na vseh področjih in lahko bi se še bolje, če bi se znali organizirati – od gospodarstva, kulture, športa, do biti naroda.

Nisem razočaran, tudi družbe ne gledam kritično, edina stvar, ki se mi zdi malce tragična in žalostna pa je, da je družba premalo izkoristila velike talente z različnih področij.

Vaša dela so si ogledali ali odkupili ljubitelji umetnosti v Jugoslaviji, Franciji, Canadi, na Japonskem, v vzhodno evropskih državah in Daljnem Vzhodu. Razstavljali pa ste tudi v organizacijah združenega dela v Medvodah. Kaj vam to pomeni?

Umetnik ne predstavlja le sebe, ampak celotno družbo, v kateri živi. Vesel sem vseh povabil, zelo rad pa sem v delovnem okolju, v organizacijah združenega dela, kajti tu je ustvarjen neposreden stik. V času norega tempa, ko smo skoraj vsi utrujeni od tega načina življenja, naj bi se človek ustavil in sprostil prav v naravi in umetnosti.

Karmen Dovč

Aerovski pevski zbor v Grižah in Stični

Člani Mešanega pevskega zbora Aero Celje so se skladno s svojim letošnjim delovnim programom udeležili malega pevskega tabora v Grižah. Le-ta se je odvijal 13. junija v tamkajšnjem poletnem gledališču.

Mali tabor pripravijo članice ženskega pevskega zbora iz Griž vsako leto teden dni pred srečanjem pevskih zborov v Šentvidu pri Stični.

Na srečanju v Grižah je nastopilo petnajst pevskih zborov. Prireditev je zelo uspela, saj so marljivi organizatorji poskrbeli, da je bilo srečanje zares prijetno.

Pevski zbori so skupaj zapeli Šentviške pesmi, vsak zbor pa se je predstavil še s pesmijo iz lastnega repertoarja. Mali tabor se je odvijal v prisrčnem prijateljskem vzdušju, zaključili pa so ga s kresovanjem in plesom.

Teden dni kasneje so se pevci odpravili v Šentvid pri Stični na osemnajsti pevski tabor, ki so ga pripravili Zveza kulturnih organizacij Slovenije, Slovenska pevskega zveza in krajanji Šentvida. Krajanji tega lepega dolenskega kraja so spet pristrčno sprejeli množico pevk in pevcev, kar osem tisoč jih je bilo, ki so se pripotovali iz

vseh krajev Slovenije, pa tudi iz drugih republik in zamejstva. Srečanje pevcev v Šentvidu je prelepo doživetje, ki ga pevci iz leta v leto obnavljajo, vendar jih vsakič znova prevzame zaradi izredne toplote in zanosa. Pevski tabor ni prireditev, na kateri bi se zbori predstavljali z višjo ali nižjo kakovostno ravni petja. To je prireditev, ko so vsi zbori zlijejo v enega in ubrano zapoje pesmi, ki so se jih doma na-

učili za to priložnost. Vendar je tudi dovolj časa za to, da zapoje sami, v povorki in ob zaključku srečanja na najrazličnejših prireditvenih prostorih.

Člani Mešanega pevskega zbora Aero so se iz Šentvida pri Stični vračali zadovoljni in veseli. Preden so se razšli, pa so si obljubili, da se bodo tudi v prihodnjem letu udeležili pevskega tabora na Dolenjskem.

- DR -

ZANIMIVOSTI OD DRUGOD

Management

Vsi vemo, da je naložba v Znanje in izobraževanje ena izmed najboljših in najdonosnejših, saj je lahko le izobražen kader tisto gonilno kolo, ki omogoča nemoteno in kakovostno delo na vseh področjih, od vodstvenih pa do neposrednih delavcev v proizvodnem, delovnem procesu. Po Reviji za

razvoj smo povzeli razgovor z direktorico Centra za usposabljanje vodilnih delavcev v gospodarstvu pri Gospodarski zbornici Slovenije, dr. Danico Purg.

Opažamo, da ima Center letos zelo zanimiv program, v katerem sodeluje tudi več tujcev. Kako ste prišli do takega programa?

Gospodarska zbornica Slovenije ima dva izobraževalna centra – enega za usposabljanje zunanjetrgovinskih delavcev v Radencih in naš center za usposabljanje vodilnih delavcev. Pred nekako dvema letoma je zbornica ugotovila, da pri strateški orientaciji na izvoz potrebujemo boljši program in zadolžili so me, da pripravim nov koncept. Naloge sem se lotila tako, da sem si ogledala nekaj podobnih šol po svetu, tako na Zahodu kot na Vzhodu, preštudirala programe cele vrste šol po Evropi, se pogovarjala z našimi direktorji, obiskala tedanji 14-dnevni tečaj na Brdu, da vidim, kakšen je bil koncept takrat... in po vseh teh izkušnjah pripravila dva poskusna se-

minarja. Ta seminarja smo analizirali skupaj s strokovnjaki iz Gospodarske zbornice in z zunanjimi strokovnjaki in počasi se je izluščil sedanji koncept šole, ki naj bi postala predvsem šola za najvišje poslovodne delavce, s tujko bi rekli top management.

Katere tuje šole ste obiskali med snovanjem koncepta?

Teh je bilo več, poudarila bi res najboljše: center INSEAD v Funatainebleuju, ki se lahko kosa s harvardsko poslovno šolo, nemško šolo v Kölnu (Universitätsseminar der Wirtschaft) in holandsko šolo (De Baak), pa avstrijsko na Dunaju. Na Vzhodu pa sem obiskala madžarsko šolo.

Kako se te šole primerjajo med seboj?

Te šole so si na neki način podobne, na neki pa različne. Tako na Zahodu kot na Vzhodu imajo predavanja o kvaliteti programov poslovanja, o inovacijah, o transferu tehnologije, o marketingu, o celotni podobi, o poslovni morali, o obnašanju, o komuniciranju, o vodenju sestankov in podobno. Toda vsaka šola ima neko spe-

cifiko. Na primer, neke imajo stalne profesorje, drugod delajo samo z zunanjimi sodelavci in tako naprej. Pa tudi vsaka šola ima različno težišče. Nemška ima na primer za svoje geslo razširjanje horizonta direktorjev, avstrijska ima pragmatičen poudarek, usmerja na posamezna področja itd.

Nekoliko nas preseneča, da imajo take šole tudi na Vzhodu.

Da, imajo jih povsod na Vzhodu. Na Madžarskem je celo 25 takšnih šol; za vodilne delavce v gospodarstvu, za delavce v ministrstvih, za ravnatelje šol itd. Seznanila sem se tudi s kitajskim konceptom. Kitajci se namreč zelo zavedajo pomena managerskih šol in so jih v zadnjih letih z mednarodno pomočjo ustanovili osem.

Značilnost kitajskih šol je usmerjenost v prakso. Tam imajo slušatelji dvotedenski seminar, nato grede skupine po šest v podjetja in tu pod vodstvom profesorja delajo tri mesece. Delujejo kot konsultantska skupina direktorja. Na koncu morajo napisati seminarsko nalogo in šele nato dobijo diplomu.

Na Kitajskem imajo pol milijona direktorjev in v zadnjih dveh letih jih je takšno diplomu dobilo 80.000. Na takšno preverjanje znanja naj bi šli direktorji vsakih nekaj let.

Zdi se mi, da imamo s Kitajci nekaj stvari skupnih. Prvič, mislim na željo, da bi tudi v našem centru dali velik poudarek praksi. Rada bi videla, da bi polovica predavateljev na naših seminarjih bili uspešnejši direktorji. Kaže, da bomo ta cilj dosegli, ker jih je zaenkrat že 30 do 40 odstotkov.

Druga vzporednica pa je ta, da tako pri njih kot pri nas šele prodira zavest o pomenu managementa. Tam prireja-jo tečaje za vodilno politično strukturo in tudi mi vabimo naše politike na najpomembnejše tečaje, na katerih tuji strokovnjaki predstavljajo razvoj v svetu. Dejstvo je, da morata politika in gospodarstvo delati z roko v roki.

Kakšen je potemtakem programski koncept Centra na Brdu?

Osrednjo pozornost smo tako namenili usposabljanju poslovnih delavcev na strateško najpomembnejših točkah gospodarstva. Temeljni kriterij za izbiro seminarjev so potrebe, ki jih občutijo direktorji v praksi. Naše izhodišče je, da se udeleženci seminarjev usposabljujejo sami, niso pasiven objekt, namenjen reprodukciranju in skladiščenju podatkov, pač pa so kreativni subjekti, ki sami iščejo izvirne rešitve problemov. Tako delo pa je mogoče v manjših skupinah, zato navadno organiziramo seminarje za 15 do 25 ljudi. Le izjemoma skličemo več ljudi, da bi jim v dnevni ali dveh posredovali neko informacijo.

Na nekaterih osemdnevnih, seminarjih smo, na primer, uveljavili prakso, da prvih pet dni organiziramo delo v skladu z našimi idejami, ostale tri dni pa (mesec dni pozneje) organiziramo po zamislih udeležencev. Razmišljamo tudi, da bi nekatere seminarje popolnoma pripravili v skladu s hotelnimi udeleženci.

Sicer pa letošnji program obsega 2 sedemtedenska seminarja za mlade perspektivne kadre v gospodarstvu, pet osemdnevnih seminarjev o strateškem vodenju za direktorje z večletnimi izkušnjami ter kakih štirideset krajših (eno do petdnevni) seminarjev o specifičnih temah. V teh seminarjih je največ tujih predavateljev.

In kakšni so odzivi udeležencev do sedanjih seminarjev?

Udeležencev je bilo letos že prek 500. Vsak na koncu seminarja izpolni vprašalnik, s katerim oceni vse predavatelje. Vse podatke o udeležencih in tudi ocene predavateljev potem vodimo na računalniku. Po teh podatkih sodeč so udeleženci zelo zadovoljni.

Kaj pa kažejo podatki o udeležencih? Od kod prihajajo, iz katerih podjetij, iz katerih delov Slovenije?

Ugotavljamo, da se naših seminarjev ne udeležujejo ljudje enakomerno iz vseh delov Slovenije. Na primer, po udeležbi izstopajo Ljubljančani, manj pa je udeležencev iz Štajerske, Prekmurja in Dolenjske.

Kar zadeva podjetja pa spet ugotavljamo, da pridejo k nam v velikem številu ljudje iz že sedaj uspešnih in izvoznih naravnih podjetij, na primer iz Gorenja, Elana, Alpine, Droge, Leka Iskre rotomatike, Avtoradgone in nekaterih drugih.

Ali si znate razložiti, zakaj ne pridejo gospodarstveniki, na primer, iz Štajerske, v večjem številu kot doslej?

Mislím, da je največji problem v tem, da še vedno niso dovolj informirani o kakovostnem premiku v usposabljanju v Centru na Brdu. Ko je npr. prišlo prvih nekaj udeležencev s Ptujja in povedalo drugim, so Ptujčani sedaj zelo številni na seminarjih. Menim tudi, da v tej regiji prevladuje tradicionalna industrija, kjer je nuja po znanju manj prisotna kot v fleksibilnih, manjših in napredno naravnanih OZD.

Zadovoljstvo s seminarji pomeni predvsem zadovoljstvo s predavatelji? Kdo so vaši predavatelji?

Razen uspešnih direktorjev, kar sem že omenila, so naši predavatelji naši – slovenski in drugi jugoslovaski strokovnjaki na najrazličnejših področjih in med njimi je veliko univerzitetnih profesorjev. Zelo se pa trudimo, da bi našim predavateljem omogočili spoznati čim več novega. V kratkem bo šla skupina 12 predavateljev v Ho-

landijo na 14-dnevni managerski seminar in vsi naši predavatelji se lahko brezplačno udeležijo kateregakoli seminarja.

Kako pridete do tujih predavateljev?

Naši tuji predavatelji so mednarodno uveljavljeni strokovnjaki, ki jih lahko pridobiš le zato, ker poznaš direktorje v evropskih šolah, ki te priporočijo svojim predavateljem. Pri mnogih prideš na vrsto šele čez eno leto, tako so zasedeni.

In kakšna je finančna plat gostovanja tujih predavateljev?

Nekateri plačujemo po mednarodnih tarifah, tj. 2500 dolarjev na seminar in potne stroške. Toda mnogi pridejo tudi brezplačno. Zanje je obisk v Jugoslaviji izziv, ker jih bolj zanima možnost, da prispevajo k razvoju Jugoslavije kot pa da bi zato dobili plačilo. Letos na primer pričakujemo pet strokovnjakov nekega nizozemskega koncerna, ki bodo pri nas predavali brezplačno, ker bodo imeli hkrati svoj sestanek upravnega odbora. Izmed teh tujcev, ki gojijo simpatije do Jugoslavije, bi rada sestavila odbor, ki bi nam dajal nove ideje za program.

In koliko zaračunate udeležencem seminarja?

S kotizacijo, ki znaša v povprečju 15.000 dinarjev na dan, krijemo le neposredne stroške za predavatelje. Vse ostalo, od prostorov do ekipe centra, krije Gospodarska zbornica Slovenije.

Omenjate ekipo centra. Verjetno ste tudi to morali prirediti novemu konceptu?

Da, zamenjali smo precej ljudi in sedaj imamo zelo mlado, ambiciozno in usposobljeno ekipo. Vsak zna vsaj po dva tuja jezika. Najnižjo izobrazbo ima tajnica in ta ima višjo upravno šolo. Naši delavci se tudi redno izpopolnjujejo na različnih seminarjih v tujih centrih.

V tujih centrih, smo slišali, igra precejšnjo vlogo video in računalniška oprema.

Tudi na tem delamo, toda to gre počasi. Med vsakim gostovanjem tujih strokovnjakov posnamemo eno video kaseto. Razmišljamo tudi, kako bi prišli do softwara za različne simulacije gospodarskih situacij na računalnikih, tj. tako imenovane poslovne igre.

Sicer pa želimo čimbolj strokovno napredovati. Pri FSPN smo organizirali raziskavo o položaju poslovnih delavcev pri nas. Hkrati smo tudi začeli zasledovati odmev našega izobraževanja in podobno.

Ali je iz drugih republik čutiti kaj zanimanja za vaš center?

Zanimanje je presenetljivo veliko. Navdušeni so nad Centrom in hočejo, da bi postal jugoslovanska šola. Predvideli smo nekaj seminarjev za poslovne delavce iz Kosova, Makedonije

in Črne gore, zaenkrat pa si še ne moremo, niti si ne želimo privoščiti prevelike ekstenzivnosti. Kot rečeno, raje manj, a tisto izbrano in kakovostno.

Želimo si, da bi naša šola uspodabljalna čim več vodilnih delavcev, gospodarstvenikov, ki bi se naučili misliti drugače, ustvarjalno, ki bi postali vizionarji prihodnosti. Samo ljudje s takšnim znanjem in sposobnostmi nas lahko čim bolj boleče in bolj programirano popeljejo skozi neizbežne gospodarske spremembe.

Kot zanimivost iz naše delovne organizacije pa lahko zapišemo, da se vključujemo v novo zastavljeni program izobraževanja na ravni delovne organizacije in tudi v temeljnih organizacijah.

Menimo pa, da lahko udeleženci izobraževanja v okviru novega programa, z največjo gotovostjo potrdijo besede dr. Danici Purg, o kvalitativnih spremembah na tem področju.

(Revija za razvoj)
in M. Krizman

Izziv domačemu znanju

Drugi jugoslovanski kongres za kemijsko inženirstvo in procesno tehniko v Dubrovniku je letos privabil okoli 1200 udeležencev iz Jugoslavije in tujine, med katerimi je 700 avtorjev pripravilo več kot 400 referatov. Očitno je, da so se tukaj zbrali strokovnjaki, ki na tem področju nekaj pomenijo.

Med drugim so udeleženci lahko ugotovili, da v Jugoslaviji sploh ne vemo, kaj se na tem področju dela in kakšni projekti obstajajo za posamezne objekte in panoge. Kot na nekaterih drugih področjih tudi na tem nimamo najboljšega pregleda in je potemtakem informatika očitno zatajila.

Kongres v Dubrovniku je bil izziv za domače strokovnjake in domače znanje. Ali ni to edinstvena priložnost, da se združijo potenciali, ki jih v Jugoslaviji nimamo tako malo? Gre za industrijo, za projektantske, svetovalne organizacije, za inženiring in za druge ozde, ki marsikje še nepovezano delujejo, kar pa vpliva na rezultate.

V Jugoslaviji doslej še nismo dovolj storili za razvoj tehnoloških procesov na tem področju. Izjema je le nekaj delovnih organizacij (Krka, Pliva itd), ki so že dosegle prve spodbudne uspehe.

Ali ni čudno, da je moralo miniti od prvega kongresa šestnajst let in da v tem času nikomur ni padlo na pamet, da bi organiziral kakšen kongres? Mariborčani so bili svetla točka in so med tem časom prirejali razna strokovna posvetovanja, na katerih so sprejeli pobude za izboljšanje razmer na tem

področju. Tudi tehniška fakulteta v Mariboru je s svojimi strokovnjaki orala ledino.

Značilno je, da je bila šele sedaj skupščina za ustanovitev jugoslovanskega komiteja za kemijsko in procesno inženirstvo kot strokovnega organa zveze kemikov in tehnologov Jugoslavije. Vsekakor hvalevredna odločitev, ki pa je nekoliko manj razumljiva, če vemo, da obstaja za to področje že dalj časa evropski komite in da ga vodi trenutno ugledni profesor s tehnološke fakultete v Beogradu. Sedaj je dal tudi pobudo za ustanovitev jugoslovanskega komiteja.

V Jugoslaviji bo potrebna usklajena akcija, da bi razvoj na tem področju pospešili. Metalna je na primer nosilec razvojnega jedra za procesno opremo in obdelovalne stroje in je skupaj s tehnološko fakulteto v Mariboru spodbudila vrsto akcij za hitrejši napredek na tem področju. Obstajajo nekateri projekti, ki pa jih v združenem delu ne uresničijo zaradi pomanjkanja denarja ali pa zaradi želje, da bi uvozili tujo tehnologijo. Danes je že vsakomur jasno, da tuje tehnologije ne bomo mogli uvažati več tako neselektivno, kot smo to delali doslej. Žal je vedno manj deviz, pa tudi možnosti za uvoz tujih tehnologij. Ni prav, da pobude domačih strokovnjakov ostajajo na papirju in jih ne izkoriščajo v praksi v združenem delu. Ali je naključje, da smo prav v gradbeništvu dosegli najhitrejši napredek pri uvajanju sodobnih tehnologij? Nekateri pol v šali pol za res menijo, da je to tudi razumljivo, saj mostov in stanovanjskih blokov ni mogoče uvažati. Kongres v Dubrovniku pa bo dosegel svoj namen samo v primeru, če bo k ustvarjalnemu razmišljanju in še boljšemu raziskovalnemu delu spodbudil še več mladih strokovnjakov v institutih in združenem delu.

(Gospodarski vestnik)
Marjan Kos

ŠPORT IN REKREACIJA

28. letne igre grafičarjev Slovenije

Na letošnjih – že osemindvajsetih letnih športnih igrah grafičarjev Slovenije, 27. in 28. junija v Novi Gorici, je sodelovalo dvajset delovnih organizacij. Udeleženci, ki so imeli dovolj tekmovalcev, so lahko tekmovali v trinajstih športnih disciplinah. Aero je sodeloval v dvanajstih disciplinah in ekipno zasedel drugo mesto s 275 točkami, za Cinkarno Celje, ki je bila z 295 točkami prva. Tretje mesto in 262 točk je dosegla ekipa ČGP Delo Ljubljana, četrto pa Mladinska knjiga z 255 točkami.

Zanimivo je tudi, da so v vseh trinajstih športnih disciplinah tekmovali le grafiki Dela in Pomurskega tiska.

In kakšni so bili dosežki naših tekmovalcev v posameznih disciplinah?

Mali nogomet – člani

Naši ekipi športna sreča ni bila posebno naklonjena. Nastopilo je šestnajst ekip, ki so se pomerile v štirih skupinah. Ekipa Aera je tekmovala v skupini B s Papirografiko, Večerom in Sočo. Naši nogometaši so zasedli drugo mesto za Sočo, v skupni razvrstitvi pa so bili šesti, z 21 točkami.

Mali nogomet – veterani

Le-ti so tekmovali v treh skupinah. Ekipa Aera se je z borbeno igro uvrstila na prvo mesto s 30 točkami. Kot zmagovalci so naši veterani v malem nogometu prispevali lepo število točk, ki so odločilno vplivale na boljšo končno ekipno razvrstitev.

V malem nogometu so tekmovali tudi starejši veterani, vendar Aero v tej disciplini ni imel ekipe. Nastopile so le štiri ekipe, prvo mesto je osvojila Ljudska pravica.

Namizni tenis – ženske

Tekmovalo je sedem dvojic v dveh skupinah. Aerova dvojica (Zilli in Orač) se je z 28 točkami uvrstila na prvo mesto, pred Cinkarno, Pomur-

Ekipa – mali nogomet – člani

Ekipa malega nogometa – veterani – je z borbeno igro osvojila prvo mesto

Ženska dvojica (Zilli, Orač) v namiznem tenisu je osvojila prvo mesto

skim tiskom, Delom, Učnimi delavnicami, Mladinsko knjigo in Gorenjskim tiskom.

Namizni tenis – moški

Pomerilo se je trinajst dvojic v štirih skupinah. Aero so zastopali: Gajšek, Dobršek, Rupnik in Poznič ter osvojili 30 točk ter drugo mesto.

Streljanje – ženske

Tekmovalo je enajst ekip. V ekipi Aera ni bilo nobene »strelke« in na tekmovanju so nastopile posameznice, ki so sicer pripotovale v Novo Gorico kot tekmovalke v odbojki in kegljanju. Za doseženih 14 točk in sedmo mesto jim lahko čestitamo.

Streljanje – moški

Tekmovalo je trinajst ekip. Ekipa Aera je bila, zahvaljujoč strelcem iz Šempetra, prva, pred Večerom in Pomurskim tiskom. Skratka, osvojili so 34 točk in prvo mesto.

Odbojka – ženske

V odbojki se je pomerilo devet ekip – v treh skupinah. Našim tekmovalkam žreb ni bil naklonjen, saj so nastopile v skupini A z najmočnejšima ekipama (Cinkarna, Delo). V naši ekipi ni bilo rezervnih igralč in dekleta so morala vse tekme odigrati brez predaha. Za osvojenih 18 točk in četrto mesto si zaslužijo vso pohvalo.

Odbojka – moški

V treh skupinah je tekmovalo deset ekip. Naša je s 15 točkami zasedla šesto mesto.

Kegljanje – ženske

Tekmovalo je dvanajst ekip s po tremi kegljavkami. Ekipa Aera je s 551 podrtimi keglji osvojila 33 točk in prvo mesto, pred Mladinsko knjigo in Cinkarno.

Kegljanje – moški

Tekmovalo je petnajst ekip s po štirimi kegljači. Ekipa Aera je s 1504 podrtimi keglji in 22 osvojenimi točkami zasedla peto mesto.

Košarka

Nastopilo je osem ekip v dveh skupinah. Naši košarkarji so s 15 osvojenimi točkami zasedli peto mesto, za Mladinsko knjigo, Cinkarno, Delom in Pomurskim tiskom.

Šah

V šahu se je pomerilo deset ekip. Ekipa Aera se je z 19 točkami uvrstila na šesto mesto.

Ženska odbojkarska ekipa med igro

Grobelnik Mira – koncentracija pred metom

Moška odbojkarska ekipa

Košarkaška ekipa pred tekmo

njeni postavi. Pred odhodom iz Celja se je pred našo Grafiko zbralo le 53 tekmovalcev, od 70 predvidenih.

Kljub poprejšnjemu dogovoru so nekateri posamezniki »pozabili«, da je njihovo sodelovanje na tekmovanju še kako pomembno. Ekipe, ki so tekmovali v igrah z žogo, so nastopale brez rezervnih igralcev, ali pa celo tako, da je marsikdo moral tekrovati v dveh disciplinah (košarka, odbojka).

Lani je bilo med našimi udeleženci iger več pripomb o organizaciji potovanja in skrbi za tekmovalce naših ekip (prehrana itd). Letos pa je bilo za vse zelo lepo poskrbljeno. Dogovorili so se tudi, da bodo skupaj odpotovali in se skupaj vrnil. Vendar tudi to, marsikomu ni bilo po volji. Skratka, če strnemo tole razmišljanje: z odgovornejšim odnosom do tako pomembnih tekmovanj, kot so sindikalne igre in letne igre grafičarjev, predvsem pri udeležbi na tekmah, bi Aero v posameznih športnih disciplinah lahko dosegel precej boljše rezultate.

Tekmovalci, ki so zastopali »naše barve«, so s svojo požrtvovalnostjo in borbenostjo dosegli zelo lepe rezultate. Na športnih igriščih sploh ni bilo pomembno, kar je sicer pogosto – iz katerega tozda je kdo. Vsi so se trudili, da bi se ekipa Aera čim boljše uvrstila! Omeniti pa moram še tole.

Nobenemu udeležencu letošnjih iger iz našega tabora se ni zdelo potrebno, da bi se zahvalil predsedniku sindikata iz tozda Grafika Radu Faktorju, referentu za rekreacijo in oddih Petru Svetu in vodstvu tozd Grafika, za skrb in vodenje ter sodelovanje med bivanjem na letošnjih športnih igrah grafikov v Novi Gorici.

Pri splošnih vtisih o 28. letnih igrah grafičarjev Slovenije lahko zapišemo, da so se organizatorji zelo potrudili pri izvedbi posameznih tekmovanj. Hujših poškodb ni bilo in tudi po tej plati

lahko letošnje grafične športne igre ocenimo kot uspešne.

Naša ekipa je odpotovala v Novo Gorico, po prijavih za tekmovanje v posameznih disciplinah, v močno okr-

Ekipe kegljačev – zadovoljni z doseženim rezultatom – pred odhodom domov

Natek Rudi med tekmo

Doživeli so le nekaj »družabnih dogodkov« pri vrnitvi domov, ki jih ne bi mogli poimenovati »kulturne«.

In ob koncu tega razmišljanja o letošnjih igrah grafičarjev Slovenije še

misel, da je bilo v naših ekipah sorazmerno majhno število res mladih tekmovalcev in da so bili najbolj borbeni tisti, ki so dosegli »zgodnja« ali celo »pozna« srednja leta. Upam, da bo na

prihodnjih igrah drugače. Kajti ne sme se zgoditi, da bi za Aerov šport ne veljal več tistih rek, da na mladih svet stoji.

Dora Rovere

Športne igre papirničarjev

28. LETNE ŠPORTNE IGRE PAPIRNIČARJEV SLOVENIJE

Letošnje športno srečanje slovenskih papirničarjev se je odvijalo 27. junija v Radečah. Prireditelj – Tovarna dokumentnega in kartnega papirja Radeče, v kateri je približno tisoč delavcev – posebno po organizacijski odbor, sta se zelo potrudila in poskrbela za prijetno počutje vseh udeležencev.

Poleg športnikov iz našega medvoškega tozda so sodelovali še športniki iz Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj Krško, Tovarne kaolina in kalcita Črna in Kamnik, Papirnice Vevče, Tovarne celuloze Obir, Sozd Slovenija papir, Kartonažne tovarne, Papirnice Količevo, ICP Ljubljana, Sladkorske Sladki vrh in gostitelji. Udeleženci so se pomerili v malem nogometu, odbojki, streljanju, plavanju, namiznem tenisu, kegljanju, balinanju in šahu.

Ekipe malega nogometa Aero Medvode

Papirničarji Aera so se v posameznih tekmovanjih uvrstili takole: 4. mesto v malem nogometu, 7. mesto v streljanju, 4. mesto v plavanju, 7. mesto v namiznem tenisu, 6. mesto v kegljanju, 4. mesto v balinanju in 6. mesto v šahu, niso pa sodelovali v odbojki. Dosegli so tri četrta mesta, dve šesti in dve sedmi mesti, v skupni razvrstitvi ekip pa zasedli šesto mesto.

V medvoški ekipi niso sodelovale predstavnice nežnejšega spola, ven-

dar upam, da se bodo prihodnje leto ojunale in se pridružile moški ekipi na tekmovanjih.

Cilj športnih iger slovenskih papirničarjev pa ni le tekmovanje, gre tudi za boljše medsebojno sodelovanje delovnih organizacij, krepitev prijateljstva, izmenjavo izkušenj in še bi lahko naštevali.

Zato je pred nami naloga, da igram v prihodnje namenimo več pozornosti.

Marjan Buh

Smučarski četverboj

Letošnji 17. smučarski četverboj NIVO-LIBELA-AERO-TOPER je 30. maja pripravila DO Nivo na Plazu pod Ojstrico v Logarski dolini. V Logarski dolini se običajno v tem času vsako leto srečajo stari smučarski prijatelji, žal pa se letošnjega četverboja niso udeležili smučarji Topra zaradi znanih težav v delovni organizaciji. Tako se je tekmovanje odvijalo kot troboj.

Po že kar lepi tradiciji so tudi letos zmagali člani naše smučarske sekcije – že enajstič.

REZULTATI:

Ženske nad 35 let:

1. Ivanka Pajk	Aero	40,73
2. Mira Kotar	Nivo	41,87
3. Vera Krošelj	Libela	43,58

Ženske do 35 let

1. Darja Štefanec	Libela	44,55
2. Bernarda Mauhar	Aero	46,49
3. Marija Špeglič	Aero	49,02
5. Marija Mauhar	Aero	54,55
7. Jerneja Ferič	Aero	88,88

Moški nad 45 let

1. Niko Rožič	Nivo	32,31
4. Gorazd Kovačič	Aero	34,88
5. Jani Vučer	Aero	34,99
7. Otmar Koštomaj	Aero	36,69
9. Andrej Bajec	Aero	37,02

Moški od 35 do 45 let

1. Milan Zimšek	Aero	33,35
2. Ivan Srebot	Aero	33,53
7. Jože Slamnik	Aero	37,48
10. Stane Završnik	Aero	41,73

Moški do 35 let

1. Robert Teržan	Aero	30,52
3. Srečko Zupan	Aero	31,84
4. Janez Petek	Aero	32,80
6. Miha Tržan	Aero	34,98
11. Marko Melik	Aero	36,38

Vrstni red

1. Aero	99,82 točk
2. Libela	99,77 točk
3. Nivo	99,48 točk

Zadovoljni vodje ekip z osvojenimi pokali

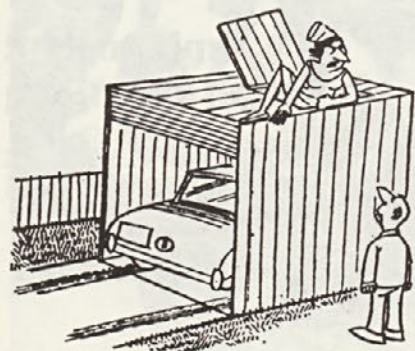
Zaključek tekmovanj je bil brez dvoma prijeten

NAŠ AERO

**ZA
DOBRO
VOLJO**

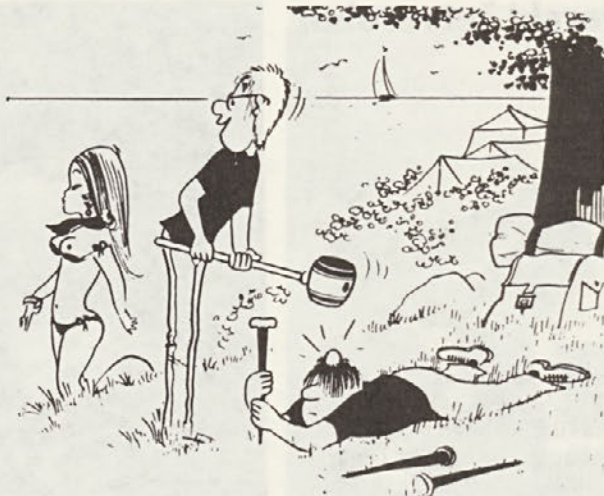
Pismo zame? Ah, da, to bo najbrž novi bikini.

Izhod iz garaže ni najbolje rešen!

Razdelila sva si delo: on reže česen, jaz pa jočem.

Poglej, kakšna mačka!

Imam občutek, da me ne poslušáš, Evstahij!

Prvi del je bil čisto v redu, kar nadaljujta s programom!

NAŠA POŠTA

Koncert pevskih zborov naše šole

Devetnajstega maja smo pevci naše šole pripravili koncert in na njem predstavili celoletno delo na tem področju. Jedilnico smo lepo okrasili – na temo glasba.

Nastopili so vsi trije šolski zbori. Naprej so zapeli prvošolčki, nato pa mlajši mladinski zbor. Poslušalcem je bila najbolj všeč solistična pesem – Thank you for the music (Hvala za glasbo).

Najmlajši pevski zbor je vodila Marinka Novak, ostala dva pa tovarišica Barbara Železnik, ki ima tudi največ zaslug za naš uspeh. Na klavirju nas je spremljal tovariš Matjaž Železnik.

Ob koncu smo se poslovili od pevcev – osmošolcev, ki so nas letos zapustili – med njimi sem bila tudi jaz. Za spomin in ob slovesu smo dobili lepa darila.

Vse poslušalce je najbolj prevzela poslovilna pesem, ki smo jo osmošolci zapeli ob spremljavi kitar.

Pevski zbor se je zmanjšal za trindvajset pevcev. Imamo pa dobre naslednike, ki bodo nadaljevali naše delo.

Polona Kočevar, 8. a
COŠ Fran Roš Celje

Kresovanje

Šli smo na kresovanje. Kresa še niso prižgali. Da nam ni bilo dolgčas, smo se valjali po hribu navzdol. Potem se nam je vrtelo v glavi. Odšli smo gledat, kako plešejo deklice iz višjih razredov. Nato smo prižgali kres. Začelo se je mračiti. Odrasli so pili pivo, otroci pa smo se igrali. Ker je bilo temno, smo se morali večkrat iskati. Vse se je srečno končalo. Kmalu smo odšli domov. Na poti domov smo se pogovarjali o raznih stvareh. Ko smo prišli do bloka, smo se poslovili in odšli v svoja stanovanja.

Maja Kerkoš, 1. c

Naša razredna skupnost

V našem razredu je petiindvajset učencev in učenk. Dečkov je več kot deklic. Uči nas tovarišica Zlatka Popovič. Naučili smo se že veliko novega. Beremo, pišemo ter računamo do dvajset. Pri spoznavanju narave in družbe se učimo o naravi. Najraje telovadimo, rišemo in pojemo. Hodimo v različne krožke: pravljicni, šahovski, vrtnarski, lutkovni, taborniški.

V času rekreativnega odmora se igramo v gozdčku pred šolo.

Janez Valant, 1. a
COŠ Fran Roš Celje

Izlet delavcev hranilnice

»Pozdravljenil« je v pozdrav zaklical tovariš Simoniti, naš vodja. »Najprej se bomo odpeljali do gradu Bogenšperg – Valvazorjevega gradu.«

Tako se je začel izlet delavcev šolskih hranilnic. Bilo je prelepo pomladno jutro. Najprej smo si ogledali Bogenšperg. Le-ta nas je zelo pritegnil. Videli smo vojaško opremo, viteško in poročno dvorano ter sobo čarovnije. Nato je avtobus krenil proti Muljavi, kjer smo si ogledali Jurčičevo domačijo, Krjavljevo kočjo in panjske končnice. Pot smo nadaljevali proti Raščici in si ogledali rojstno hišo Primoža Trubarja. Nato nas je pot vodila do Loškega potoka, kjer so nas na šoli pogostili. Razkazali so nam šolo, ki je zelo sodobno urejena. Ogledali smo si tudi film o šoli. Ob štirih smo se poslovili od gostiteljev in sedli na avtobus. Ubrali smo pot proti Celju. Na avtobusu smo se imenito zabavali. Tadej iz Slovenskih Konjic nam je zapel naravno pesem. Zelo nam je ugajala.

Delo v pionirski hranilnici je res naporno, a izlet je bil poučen in seveda tudi zabaven.

Petra Vrščaj, 7. b
COŠ Fran Roš Celje

Postali smo mladinci

Ob dnevu mladosti smo pionirji Jugoslavije sprejeti med mladince. »Pionirčki, pionirčki,« se je slišalo iz ust osmošolcev. »Res je, da smo še pionirji, vendar ne bomo dolgo«, smo jezno odgovarjali osmošolcem.

»Da, res ne boste več dolgo najstarejši pionirji,« so se začeli vmešavati še šestošolci. Tako je bilo dopoldne in popoldne do petih. »Čestitamo!« je odmevalo po vsej jedilnici iz ust tovarišice ravnateljice, predsednice našega aktiva Zveze mladine in predsednice Rdečega križa Saše Hrušovar. Prisceno nam je čestital tudi tovariš Gajšek, mentor mladincev, ki je s pomočjo mladincev – osmošolcev izvrstno organiziral. Po sprejemu smo se gostili in plesali. Ure so hitro tekle in prišel je tovariš ter rekel:

»To je bilo le ogrevanje. Vidimo se na valeti.«

S skupnimi močmi smo vse pospravili in odšli domov.

Zvečer sem premišljevala, kaj pomeni biti mladinec. Ugotovila sem, da je njegova naloga, da se uči in dela ter brani domovino, če je potrebno.

Lara Sotlar, 7. b
COŠ Fran Roš Celje

Dan mladosti – pionirska atletska olimpiada v Celju

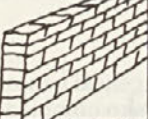

Na dan mladosti smo celjski osnovnošolci pripravili pionirsko olimpiado na atletskem stadionu Kladivarja.

Svečani začetek je bil ob treh popoldne. Najprej so se predstavili udeleženci – tekmovalci iz posameznih šol – in po mimohodu smo prižgali tudi olimpijski ogenj.

Na tribuni je bilo mnogo gledalcev – osnovnošolcev, zato tudi pretepa ni manjkalo.

Z naše šole je tekmovalo sedemnajst učencev, ki so dosegli lepe rezultate in se pojavljali na zmagovalnih stopničkih. Po končanem tekmovanju smo bili vsi zadovoljni.

Polona Kočevar, 8. a
COŠ Fran Roš Celje

			TEKAC NA KVAČKE PROGE	PODJEH. ŽUKOČEJ	LIJAK	PRES. ANTICNA LMBLJANE	PROSTOR ZA DOVA- ŽANJE	VELIKA PAPIGA	SESTAVIL TANJEZ KOREJUT NIZOBEH. LETALCA ORUŽJA		 DOBRA VOLJA JE NAJBOLJA
		GL. MESTO NORVEŠKE	PRES. SL. POZRAJING ZARJE TVGAR							KOPNO V MORJU	SNOV
PRIZA- DEVNOST											
ESTONCI				NAŠA OZD	DOLOČILO PLEMEN- ČAROVNIK						
SLIKA			SKUPINA PLEZALCEV ONCET						DEJET/ TON FR. DENAR ENDOTA		
	SL. SLAD. (SLAVO)						SLOVN. STEVILLO	ORIENT. ČAROVNIK MOBILNA- KOST			
	PEROVNIK NAMUK O ŽIVALJI					ROČE PLANET MESTO V Z. I. T. M. I.				RAZJEDA NA SUHNIK T. Z. G. B. A. LIGLEDA	
	VELLE PRED POROKO									OPRTINA V ZIDU	
ZNOJ					GL. MESTO ZRN SL. PISEC. (LUTAN)					SVEŠKI AUTO PORTUG. OTOČJE	
VISOK MET 2045											VOJASKA HRAMA
PEROCI					MOŠKI IGRALKA MACGRAH			STAROJUD KRAJ	Z VETROM NANESCA SNEG		ZBORO- VODJA KUNET
ŠOLSKE OPBOR			ITALIJANI NA KRAJ ČLOVEK	VELOČEK V RSTIH PRESTAVA KOST					GR. ČRKA TINA TURNER		TOVARNA V MARI- BORU
DRŽAVA OB NILU					MESTO V SRBIZI	STREŽO- SLOVEC MARK. NEBO (MIRZE)					
LITONJA								PRESV. ATIKE HERC- GOVEC			
	MAHNE JASLI								IVD ZORMAN	OPKA IZ PIKE VOGA- VIEKA	RAZLIČNI ČRKI
	2. GLAS										TRAVA PRED HISO
					SEBA V KAVČOKI RIŠEVO ZGANJE						KING COLE AA. PEKCA (AMANDA)
	OS. ZAHNEK STARIM. POZRAV										KLUBI KOSOV KATRAN
PEVEC HADZI- MANOV											
PEVEC SEAFERI											
SL. DRA- MATIK (FERDO)											VODNA ZIVAL
											
						STRANICA V PRAVO- KOTNEM TRIKOTNIKU ORANJE					

Za nagradno križanko št. 4 smo prejeli 44 rešitev. Izžrebali smo naslednje nagrade:

1. nagrada 3000 din - Anton FISTER - Grafika
2. nagrada 2250 din - Davor KOREN - Kemija Šempeter
3. nagrada 1500 din - Branka SELČAN - Na otoku 7, Celje

Nagrajenci lahko dvignejo nagrade v blagajni, Kocenova ulica 4. Izrezke z rešitvijo nagradne križanke št. 5 pošljite na običajen naslov: Kadrovsko-spolni sektor, Aero Celje, Kocenova ulica 4, Celje. Na kuverto pripišite: NAGRADNA KRIŽANKA. Pri žrebanju bomo upoštevali pravilne rešitve, ki bodo v našem uradništvu do 20. avgusta 1987.

Celje - skladišče
D-Per

452/1987

1119871794,5

COBISS •

OSREDNJA KNJ. CELJE